

Katedra: Filosofie

Studijní program: Filosofie

Studijní obor: Filosofie humanitních věd

POL POTOVA KAMBODŽA

POL POT'S CAMBODIA

Bakalářská práce: 11-FP-KFL-100

Autor: Petra Jonová

Podpis:

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Martin Brabec, Ph. D.

Konzultant: Mgr. Ing. Martin Brabec, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
56				17	

V Liberci dne: 28.04.2011

Čestné prohlášení

Název práce: Pol Potova Kambodža
Jméno a příjmení autora: Petra Jonová
Osobní číslo: P07000753

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 28. 04. 2011

Petra Jonová

Anotace

V této bakalářské práci se budu zabývat určitým dějinným obdobím Kambodže. V 70. letech na tomto území proběhla krutá genocida pod vedením diktátora Saloth Sara, známého světa pod jménem Pol Pot. Tato krutá etapa si tehdy vyžádala 2,5 milionů obětí.

Nastiňuji v práci dění v Kambodži před rokem 1975. Rok 1975 znamená přelom relativně klidné historie, ve srovnání s obdobím po tomto roce, a bouřlivých následujících let. Dlouhé povídání je věnováno kapitole o politice Rudých Khmerů. Je zde rozebráno celé období jejich vlády od významného roku 1975 až po rok 1979. Další kapitola je věnována nejproslulejší postavě této periody, Pol Potovi. Je zde popsán jeho život od narození až po poslední chvíle jeho života. Poslední kapitola je směřována též do období operování Rudých Khmerů v Kambodži. Zde rozebírám konkrétní změny po celé zemi. Co bylo lidem dovoleno a naopak co zakázáno. Jak se změnil život obyčejných lidí, kteří byli do jednoho indoktrinováni. Jaká společnost se zformovala díky tomuto režimu.

Annotation

I am going to describe a historic period in Cambodia in my final work. There was proceeded an inhuman genocide which was led by dictator Saloth Sar, he si known to the world as Pol Pot. This grim stage has claimed life of 2,5 milion people.

I am sketching a course of events in Cambodia for 1975. This year 1975 was a break of a relatively calm history, comparde to the time after this year and next chaotic years. There is a long chat about a politics of Rouge Khmers. I am analysing in this chapter a whole period of their policy from 1975 till 1979. Next chapter is about the most famous man in this time, about Pol Pot. I am speaking about his life from his born to his dead. The last chapter is about the operation of Rouge Khmers in Cambodia. This chapter is about the gangs in the whole state. What could people do and what was forbidden. Is it about the gangs in the lifes of ordinary people, which all of them were indoctrinated. What for sociality was born due to this authoritianism.

Obsah

1. Úvod
2. Kambodža před rokem 1975
  - 2.1. Do 50. let
  - 2.2. 50. léta
  - 2.3. 60. léta
  - 2.4. 70. léta
3. Rozbor politiky Rudých Khmerů
  - 3.1. Dobyť Phnompenhu
  - 3.2. Nová společnost
  - 3.3. Vize budoucího státu
  - 3.4. Tuol Sleng
  - 3.5. Situace uvnitř strany
4. Pol Potův život
  - 4.1. Saloth Sar
  - 4.2. Počátek Sarových politických ambicí
  - 4.3. Pol Pot
  - 4.4. Konec jednoho příběhu
5. Analýza společenské a ekonomické situace v letech 1975-1979
  - 5.1. Změny ve společnosti
  - 5.2. Konec kapitalistických přežitků
  - 5.3. Rozdělení společnosti
  - 5.4. Krutosti Rudých Khmerů
6. Závěr

1. Úvod

V práci, kterou máte před sebou, se pokusím přiblížit novodobé dějiny Kambodže, především se věnuji období od počátku 40. let až po konec 80. let. V tu dobu v Kambodži proběhla genocida, která je řazena mezi největší a hlavně nejkrutější na světě, kterou vedl Pol Pot v čele skupiny známé pod názvem Rudí Khmerové. Tato ilegální skupina zpočátku vypadala jako osvobozenecká. To se ale bohužel během několika málo okamžiků změnilo. Nakonec za vlády Rudých Khmerů došlo k zlikvidování přibližně 2 000 000 mil lidí. Nevinných lidí.

V následujících řádcích se dočtete o situaci před nástupem Rudých Khmerů k moci, o jejich vražedném řádění po celém kambodžském území. Dočtete se o jejich filosofii uvnitř guerilly, o jejich způsobu týrání a zacházení s oběťmi.

Jak již bylo řečeno, vůdcem těchto vrahů byl Pol Pot, kterému je věnována jedna celá kapitola. Toto jméno zřídka kdy proběhlo médii, ale ještě méně o něm bylo řečeno. Přeci jenom žijeme na druhém konci světa a dějiny i politické dění nás Evropany příliš nezaujme. Povíme si o jeho životě bližší informace. Na druhou stranu jsem musela pracovat s omezeným počtem materiálů, což se v mé práci jistě projeví. Tím, že nebylo tomuto tématu příliš nikdy věnováno, není známo příliš detailů z jeho života. Ale i tak si myslím, že základní informace uvedené v práci jsou dostačující.

V předposlední kapitole uvidíme, jak způsob zacházení s oběťmi, celková politika Rudých Khmerů způsobila v životě obyčejných lidí chaos. Jak, řekněme, jednoduše lze člověka degradovat na pouhý stroj. Jak lze člověka zbavit všech návyků, pout, všech dennodenních aktivit. Co z lidí udělá šílená idea jednoho člověka, který si dokáže podmanit obyvatelstvo násilnou cestou.

Lidé jsou zbaveni veškerého majetku, i toho intelektuálního, veškeré morálky a nakonec i úcty sami k sobě.

Bohužel je to jedno z nejsmutnějších období pro kambodžský lid. Lidé by neměli být lhostejní k ostatním. A měli by vědět, co se ve světě děje. Stále více mě překvapuje, kolik násilí na lidech bylo spácháno ve 20. století. Mluvím např. o Kambodži, Německu nebo Rwandě. Těžko říci, kde přesně byli příčiny těchto

krutostí. „*Odborníci na kambodžskou otázku se dodnes přou, kde hledat příčiny události, které vyústili v tragický velký experiment.*“ [8, 37]

Cílem této práce je poukázat na historické pozadí Kambodže před rokem 1975 a následné čtyřleté období vražd, sebevražd a krutého jednání s oběťmi. Rozeberu zde základní hnací sílu a principy Rudých Khmerů. Jak je možné, že došlo k tak nekontrolovatelné situaci po celé zemi. K tomu jsem využila zdrojů v knižní podobě, shlédla jsem několik dokumentárních filmů a dohledala v novinových článcích zmínky o Rudých Khmerech a jejich případnému osudu.

Násilí a zlo na světě vždy byly, je a bude. A proč o tom nemluvit. Třeba by se to mohlo týkat i nás, tentokrát jsme se jen narodili mimo konflikt.

2. Kambodža před rokem 1975

2.1. Do 50. let

Roku 1860 se Kambodža poprvé ve své historii stává francouzským protektorátem. 1930 v Hongkongu vzniká Komunistická strana Indočíny v čele s jeho zakladatelem Ho Či Minem. Hlavním programem je bránit Indočínu před Francouzi a v neposlední řadě i před buržoazií.

Během druhé světové války roku 1940 dohlíží na správu kambodžského území kolaborantská vláda, která je pod dohledem Japonska. To znamená oslabení francouzské koloniální nadvlády v Kambodži. Této oslabené pozice se chytá Thajsko, které mimo jiné uzavřelo příměří s Japonskem. Thajsko zahajuje invazi do příhraničních oblastí Kambodže s postoupením určitých území Japonskem. Především do provincií Battambang, Sisophon a Siemreap.

Po smrti krále, který do této doby bděl nad Kambodžou, je vybírán jeho nástupce. Roku 1941 je za nástupce vybrán Norodom Sihanuk, kterému v té době bylo 18 let a neměl dokončené ani středoškolské vzdělání. Sihanuk byl nastrčen jako pouhá loutka Francouzům, kteří v té době ovládali většinu území Kambodže. Sihanuk o sobě později mluví jako o „*tatíčku princovi*.“ [6, 220] Son Nghoc Thanh je jmenován do funkce ministra zahraničních věcí.

Roku 1942 dochází k první větší protifrancouzské demonstraci v Kambodži, kterou Phillip Short považuje za kořen khmerského nacionalismu. Francouzský vliv upadá a naopak vliv Japonska roste. Francouzská moc se pomalu hroutí. Odsuzovala se francouzská neochota a neschopnost rekvalifikovat kambodžské obyvatelstvo, aby mohlo vykonávat stejná povolání jako francouzští spoluobčané. Toto stanovisko jako první vyslovil Son Ngoc Thanh, zakladatel novin Nagaravattu, které zastávaly od počátku svého vzniku (rok 1940) protikoloniální postoj.

Son Ngoc Thanh měl ideu, že jediným možným nástrojem, jak se zbavit francouzského područí, je pomoc Japonska. A naopak Japonsko mělo vidinu v těchto novinách radikální skupinu, která by mohla Francouze vyvést z politické jistoty.

Koncem druhé světové války, po porážce Francie celkově upadá i politický život na východní kolonii. Dochází k celkové degradaci kambodžské společnosti, rozmáhají se nešvary jako korupce, prostituce, černý trh. Upadají i francouzské školy.

V té době narůstá napětí mezi Komunistickou stranou Indočíny (Vietnamci) a Issarakem (Khmery). Komunistické hnutí Kambodžané příliš nevíkali a neuznávali, neboť Kambodžané neměli přátelský vztah s Vietnamci a pohlíželi na ně svrchu. Zakládali si na své kambodžské národní identitě a panoval zde právě již zmíněný silný nacionalismus. 1945 a 1946 se vyznačuje vpádem a masakrem Vietnamcům kambodžském území. V únoru roku 1945 je v Kambodži bombardováno japonské velitelství americkými leteckými silami.

V lednu 1946 podepisuje Kambodža a Francie *modus vivendi*, která obnovovala francouzskou nadvládu a zároveň přisuzovala autonomii Kambodži. Kambodža nyní čekala na akt, kdy se stane součástí Francouzské unie. Francouzi se totiž opět vrátili do úřadů po roce 1945.

Son Ngoc Than zatčen, odsouzen na doživotí, následně byl trest pozměněna deportaci do francouzského exilu. Po uvěznění S. N. Thaneho se jeho spolupracovníci rozhodli uprchnout do Vietnamu. Zde se zapojili k protifrancouzskému levicovému odboji Nektum Issarak Khmer (v překladu Khmerská osvobozenecká fronta nebo Khmerští vládcí), více známý pod zkráceným názvem Khmer Issarak. Ten v letech 1947 až 1959 měl pod svým dohledem polovinu kambodžského území.

Roku 1946 proběhly v Kambodži volby. Sihanuk nadále zůstal u moci, ale s omezenými pravomocemi. Vítězem voleb se stala Demokratická strana, která se později stala hrozbou pro Sihanuka. Roku 1949 došlo k malé změně. Kambodža získala o trochu větší nezávislost, ale Francouzi stále měli některé státní složky moci

obsazeny a drželi si svoje vojenské základny. Téhož roku Sihanuk rozpouští Národní shromáždění.

2.2. 50. léta

1951 je založena Lidová revoluční strana Kambodže – LRSK, jejíž základní cíl zdůrazňoval osvobození kambodžského národa. Strana si své příznivce získávala celkem uspokojující rychlostí.

Poprvé v roce 1952 Sihanuk zasáhl do chodu státu. Odvolal dosavadní vládu a uskutečnil státní převrat. Došlo k několika zásadním změnám na politické půdě. Jmenoval se premiérem, omezil platnost dočasné ústavy a ukončil působení vládních institucí. Následující rok odjíždí Sihanuk do Paříže, aby dojednal plné stažení Francouzů z Kambodži a udělení zemi nezávislost. Roku 1953 skončil protektorát a země se stává zcela nezávislou.

Roku 1954 se odehrála konference v Ženevě, která stanovila podmínky pro Francouze. Smlouva upřesnila stahování francouzských a všech cizích jednotek z Indočíny. Výsledkem konference bylo rozpuštění Khmer Issaraku, neutralita Kambodže a politické rozdělení Vietnamu.

Sihanuk roku 1955 abdikoval. Ztrácel obdiv svého národa, nedokázal pozměnit ústavu ve prospěch monarchie, potlačoval opozici. Ponechal si pouze titul ministerského předsedy. Jeho nástupce byl jeho otec Norodom Suramarit. Sám Sihanuk založil politickou stranu Sangkum Rastr Niyum (dále jen Sangkum), v překladu Lidové socialistické souručenství. Při celostátních volbách roku 1955 byl absolutním vítězem díky několika neférovým tahům. Tím diskreditoval Demokratickou stranu, která vyhrála předešlé volby a vládla Národnímu shromáždění. Nyní Sangkum ovládá veškerá křesla v Národním shromáždění.

2.3. 60. léta

Roku 1960 král Suramarita umírá a Sihanuk se opět dostává do role hlavy státu. Sihanuk byl pracovitý, nápaditý, ale jeho postupy při politických událostech se nevyznačovaly příliš demokratickými principy.

1960 se formuje na severu hnutí zvané Komunistická strana pracujících. V jeho ústředním výboru zasedali Tou Samouth, Nuon Chea, Saloth Sar a Ieng Sary. Později budou označení Sihanukem jako Rudí Khmerové. Většina autorů nedává nijak velký význam pojmenování Rudí Khmerové, ale Miloslav Nožina vidí základ v politické příslušnosti. „*Sám Sihanuk rozlišoval její členy na „modré“ konzervativní a „rudou“ levici (odtud Rudí Khmerové).*“ [7,211]

Roku 1963 se Sihanuk neopomněl přihlásit o slovo a začal pronásledovat pravicově i levicově zaměřené stoupence. Pol Pot i Ieng Sary odcházejí na východ země a zde se skrývají v džungli. Na konci 50. let se pravicové skupiny snažily o oslabení Sihanukovi moci. Pravice byla podporována Spojenými státy. Významná pravicová skupina byla například Khmer Serei (v překl. „Svobodný Khmer“), která měla podporu Thajska a Jižního Vietnamu, kde měl Khmer Serei svoje základny. To bylo důvodem k likvidaci členů tohoto hnutí. Nakonec stejně toto hnutí rozpuštěno.

Sihanuk byl ke všem stranám nedůvěřivý, ale snažil se hrát na všechny strany zároveň. Neměl zájem o zatažení indočínské války do své země. Utužoval vztahy jak s Čínou, tak zároveň i s USA. Navenek hlásil protiamerický postoj, ale přitom USA poskytovala Sihanukovi vojenskou pomoc. Čína měla za úkol zabránit vstupu USA na indočínské území.

Sihanuk nezakázal jihovietnamským partyzánům zřídit několik základů na území Kambodže, které měla strategický smysl. Odsud získávali potravinové zásoby a zbraně. Bombardování Spojenými státy způsobilo zatlačení vietnamských komunistů hlouběji do Kambodži.

Přišel další Sihanukův zásah, nařídil pozastavení veškeré pomoci zemi, ze strachu poté, co byl zavražděn prezident Jižního Vietnamu. Proto, aby vyrovnal hospodářský deficit, který byl způsoben uzavření pomoci od USA, došlo ke znárodnění bank, i jiných finančních institucí a ke kontrole zahraničního obchodu. A roku 1965 dochází k úplnému zastavení americké hospodářské pomoci do Kambodži, která činila 1/3 celkového hospodářství.

1966 se objevuje na politické scéně nová osobnost proamerický Lon Nol. Stává se předsedou kambodžské vlády. Lon Nol, armádní velitel, byl znepokojen vojenskou situací v Kambodži. Téhož roku byla Komunistická strana pracujících přejmenována na Komunistickou stranu Kampučie.

Roku 1968 ve většině provincií dochází k demonstracím a povstáním lidu proti Sihanukově vládě. Sítě Rudých Khmerů se pomalu, ale jistě rozšiřovali do všech vesnic a během jednoho roku se rozrostly z 6 tisíc na 30 tisíc členů. 1969 se Sihanuk snaží zachránit situaci a obnovuje vztahy se Spojenými státy.

2.4. 70. léta

Jakmile se Sihanuk vzdálil ze země (cesta do Francie), Lon Nol neváhal a spolu s povstalcí provedli převrat 18.03.1970 a zbavili Sihanuka moci a královského trůnu. Následkem bylo zrušení monarchie a její přejmenování na Khmerskou republiku. Lon Nolův režim neznamenal nic extra přínosného. Použití zbraní mu nebylo cizí, nařizoval odstřelovat vietnamské vesnice, plenit buddhistické pagody a kostely. V Kambodži s jeho nástupem k moci skončila v zemi neutralita. Největšími oběťmi Lon Nolova řádění byli etničtí Vietnamci. „*Jednalo se o nelítostný pogrom.*“ [7, 224]

Sihanuk se nedal zaskočit a vystoupil s projevem, aby jeho přívrženci bojovali s Lon Nolem. Pomoc přišla od čínských kolegů, která mu pomohla vytvořit exilovou vládu. Vyzval Rudé Khmery, proti kterým před pár lety brojil, k boji a

vysvobození Kambodže ze spárů Lon Nola. K Rudým Khmerům se přidávali lidé s představou, že tímto bojem pomůžou návratu Sihanuka zpět do čela země. Dal vzniknout Jednotné národní frontě Kambodže (zkráceně FUNK). O měsíc později byla založena Královská vláda národní jednoty Kambodže (zkráceně GRUNC). Sihanuk spolu s Rudými Khmery poráží Lon Nolovu armádu. Po této největší porážce Lon Nol již nepodniká žádnou větší ofenzívu proti Vietnamcům. Ale stále se zdržuje na území Kambodže, kde i nadále probíhaly lehké vnitřní boje. Lon Nol měl moc nad republikou v podstatě do roku 1975, kdy Rudí Khmerové osvobodili Phnompenh. Ale tento stav fungoval na základě neustálých bojů. Až v dubnu téhož roku se Lon Nol s celou rodinou stahuje na Havaj. Lon Nolovou závěrečnou fází a novou fází pro Rudé Khmery bylo obsazení Phnompenhu dne 17.04.

Rudí Khmerové pomalu začali mít ve svých rukou přibližně 20% celkového území v Kambodži již v roce 1970, kdy jejich počet se odhaduje přibližně na 2-3 tisíce vojáků. Tři roky poté ovládají již 60% kambodžského území. Rudí Khmérové čítají cca 100 000 členů. Na počátku zabrali především severovýchod a severozápad, tzn. především zemědělské oblasti. Zmocňovali se území násilnou cestou, vypalováním vesnic, pobíjením žen, mužů i dětí. Lidé se stahovali do hlavního města. Zde vypovídali o hrůzách, které se dějí mimo Phnompenh. Lid jim však příliš nevěřil. Nadále probíhalo bombardování americkými jednotkami. Rostl nesouhlas lidí s politickou náladou v Kambodži a zároveň rostl počet nepřítelů režimu. Tito nepřátelé režimu pocházeli z řad Rudých Khmerů, přívrženců Sihanuka a Viet Congu (Národní fronta osvobození Jižního Vietnamu, stojící proti Americkým spojeným státům).

Komunistická strana Kampučie roku 1973 odmítá podpořit akt o odchodu Američanů. Jednalo se o tzv. pařížské dohody. Jižnímu Vietnamu se ale postoj KSK nelíbí. Dochází k prvním pŕůtkám mezi Vietnamem a Rudými Khmery. Pol Pot nařizuje likvidaci žijících Khmerů z Viet Minhu, jejich počet se odhaduje na cca jeden tisíc. Ti byli po Ženevské konferenci vyhnáni do Hanoje a nyní se vrací zpět do rodné Kambodže. Rok 1974 se vyznačoval koncem amerického bombardování. Lidé očekávali mír.

Celkově se za celou dobu, co se zdržují Američané na indočínském území, bylo shozeno tisíce bomb na Kambodžu. (Palmer, B. - Martin, S. Kambodža: Turistický průvodce) Bombardování kambodžského území nařídil americký prezident Nixon. Invaze se zúčastnilo 50 000 amerických vojáků. Američané svrhli na Kambodžu v průběhu necelých čtyř let přes půl milionu tun výbušnin pomocí bombardérů B-52.(USA podporovaly Lon Nolovu armádu. Během jeho působení obdržel od Spojených států vojenskou pomoc v přepočtu 1,18 mld dolarů a materiální pomoc v hodnotě 0,5 mld dolarů. Jenom americké bombardování Kambodže si vyžádalo na 600 tisíc obětí.

Lidé byli ze všech potyček, bojů a nenávisti unavení. 17.04.1975 vstoupili vojenské jednotky Rudých Khmerů do hlavního města. Lidé je vítali s otevřenou náručí a viděli v nich počátek lepších zítřků. Ovšem jak uvidíme následovně, opak byl pravdou.

Jak je vidno, Kambodža dlouho zažívala chaos. Stále se odehrávala nějaká válka. Když to nebyla indočínská válka, byla to válka ve Vietnamu, která se kambodžského obyvatelstva dotýkala hlavně v příhraničních oblastech, nebo se odehrávali boje uvnitř země. Pořádali se na různých místech demonstrace proti Sihanukovi. Kambodžské obyvatelstvo muselo skoro sto let trpět francouzskou nadvládou. Američané se sice stáhli z Indočíny, ale komunisté postupovali na vrchol. A když už vypadala politická situace v zemi nadějně, všechny iluze o míru a naději na lepší zítřky se rozplynuly během několika hodin při vysídlování Phnompenhu.

3. Rozbor politiky Rudých Khmerů

Skutečný počátek Rudých Khmerů není přesně znám. Dalo by se říci, že jejich zrod nastal založením Komunistické strany pracujících v 60. letech (viz 2. kapitola).

Chtěli dát vzniknout nové společnosti, která se zřekne svých veškerých zvyků, veškerých dosavadních vztahů a bez námitek počne novou éru. Záměrem Rudých Khmerů byla agrární společnost, zakládající se na primitivním zemědělství, které budou lidé obhospodařovat jako celek. Pro individualitu v této ideologii nebylo místo. Název Rudí Khmerové jako první použil Sinahuk. Někdy se také používalo pojmenování polpotisté.

Rudí Khmerové na počátku mají své základny hluboko v horách, kde převážnou většinu obyvatel tvořili primitivní domorodci. Sem bylo nuceno odejít jádro Rudých Khmerů před politickým pronásledováním krále. Byla to oblast bez civilizačních vymožeností jako elektřiny, vody, peněz nebo jakékoli vyspělé techniky a lidé nebyli ani vzdělaní. Zde došlo k naverbování prvních stoupenců Rudých Khmerů.

3.1. Dobyť Phnompenhu

Zcela první město dobyté Rudými Khmery bylo Kratie. Poté následně obsadili další a další vesnice a města. 17. duben 1975 znamenal pro Kambodžu významnou událost v dějinách. Rudí Khmerové dobyli Phnompenh, hlavní město Kambodže. Tento den měl prorokovat zcela nový začátek, nadějně vyhlídky do budoucnosti. Většina Kambodžanů se připravovala na návrat k normálnímu životu. Hlavně pro Rudé Khmery to byl den, hoden oslav. Rudí Khmerové se zpočátku skrývali pod tajnou organizací, která se jmenovala Angkar (také Angkor).

V překladu organizace, organizovaná skupina, velitelství, centrum, tajný svaz. Angkar byl všemocný, všudypřítomný, anonymní. Tato tajná skupina pojmenován podle jedné z nejstarších a nejznámějších památek v Kambodži a představuje symbol dávné úspěšné minulosti země. Čehož Rudí Khmérové chtěli dosáhnout také. Pro obyčejné rolníky a Kambodžany Angkar znamenal strach, nikdo přesně nevěděl, co Akgkar představoval.

Bylo nařízeno všem obyvatelům opustit své domovy pouze se základními nezbytnostmi. Phnompenh byl ještě ten den účelně zcela vyliďněn. Cizinci zcela vyhnáni. Byli omezeni pouze objemem odnášených věcí. V době nařízení evakuace v Phnompenhu žilo 2,5 milionu lidí. Lidé nebyli osobně prohledáváni, nikdo jim zatím nezabavoval majetek, který si vzali s sebou. Rudí Khmerové vysvětlovali lidem danou situaci tím, že musí chránit obyvatele před hrozbou amerického bombardování Phnompenhu. Venkov dokáže lidem zajistit více potravin a je méně pravděpodobné, že dojde ke kolapsu. Novinářům bylo řečeno, že se musí v Phnompenhu zničit veškeré špionážní seskupení. Doopravdy měli Rudí Khmerové strach, že nedokážou takový počet obyvatelstva udržet pod kontrolou a chtěli upevnit postavení jednotlivých kádřů. V neposlední řadě šlo o to, aby lidé opustili právě svůj majetek, a tím byli zbaveni soukromého vlastnictví. Vystěhování proběhlo během 24 hodin, někdy je uváděno během několika hodin. Rudí Khmerové informovali obyvatelstvo, že evakuace bude trvat pouze 2-3 dny. Proto si lidé vzali jen základní potřeby, protože žili v domněnku, že se za pár dnů vrátí zpět do svých domovů. I přesto, že evakuace měla proběhnout jen na několik dní, někteří lidé si s sebou brali elektronické spotřebiče jako fény, pračky. Na venkově ale elektřina neexistovala tudíž tyto věci, pokud neskončili v příkopě předčasně kvůli nedostatku síly majitele, staly se pouhým haraburdím, které se povalovalo všude možně kolem silnic.

Při vystěhovávaní nebylo zajištěno zcela nic, voda, jídlo, zdravotní péče ani jakékoli přístřeší pro evakuované. Celé město se ocitlo bez dodávky pitné vody. Tento stav vyvolal podvýživu, hladomor, dehydrataci a nemoci jako úpal a úplavici. Stejný osud jako měl Phnompenh, čekal i další větší města. Celkem bylo vyhnáno na silnice 46-54% veškerého kambodžského obyvatelstva. Nastal chaos, zmatek a nikdo nevěděl, co se bude dít dál.

Deportace se týkala úplně všech lidí, zdravých, nemocných, mladých, starých, mužů, žen i dětí. Nikdo nebyl ušetřen. Bohužel i nemocní byli vyhnáni z nemocnic a hospiců. Většina těchto chorobných se stala prvními oběťmi Rudých Khmerů. Zastřelen byl také ten, kdo se opožděoval. Příbuzní tyto mrtvé nesměli pohřbít. Jen při tomto vysídlování zemřelo kolem 20 tisíc obyvatel Phnompenhu.

Lidé byli hnáni vojáky (tzv. yothea), kteří stáli všude podél cest. Lidé nedostali žádné jídlo, nemocní se nedočkali zdravotní péče. Lidé byli ponecháni osudu. Nebylo jim nijak zvlášť bráněno, kde se mohou v prvních dnech usadit. Většina z nich se uchýlila ke svým příbuzným na venkov nebo do džungle.

Rudí Khmerové tímto postupem pomalu ničili veškeré vesnice. Následovně lidi posílali do různých pracovních zařízení, většinou družstev, která vznikala už v roce 1975. Zde náplň práce spočívala ve většině případů v obdělávání převážně rýžových polí. Dnes se těmto rýžovým polím říká, pole smrti. Neboť zde vyčerpáním našlo smrt mnoho Kambodžanů. Lidé byli posíláni na výstavbu mostů, hrází, zavlažovacích systémů. Byla stanovena určitá místa, na kterých byl lidem konfiskován majetek, především šlo o věci, které byly symbolem měšťáckého života, různé vymoženosti.

Nejdříve se stavěla menší družstva a později se jednotlivá družstva spojovala do větších celků. Nejprve v jednom vesnickém družstvu pobývalo 500-1000 rodin. Během jednoho roku se počet rodin v družstvech zdvojnásobil. Po zařazení do určitého pracovního lágru, lidé obrátili o veškeré věci, které měli při sobě. Zjišťovala se jejich identita a zároveň se zjišťovala úroveň psaní a čtení, která posléze rozhodla o dalším osudu člověka. Pokud člověk prošel tímto procesem, byl přiřazen do určité skupiny. Rudí Khmerové zavádí tzv. společné stravování. Lidem zabaveno jejich vlastní nádobí. V prvním roce byl respektován kotlík na vaření vody a lžíce. Rudí Khmerové jednotlivé skupiny účelově naplňovali lidmi, kteří se neznali. Důvodem byla jednotlivá nedůvěřivost jeden k druhému. Lidé byli odváděni třeba i do několika set kilometrů vzdálené komuny. Lidé byli posíláni ze severu na jih a ze západu na východ a naopak. Principem bylo vytrhnout lidi ze svých kořenů a zničit veškerou společenskou strukturu. Lidé měli být očištěni od individualistických

sklonů a zbavení západních kapitalistických zvyků cestou otrocké práce a brutálního zacházení.

V průběhu deportace docházelo k rabování, evakuovaní byli okrádáni dohlížejícími vojáky. Vojáci kradli vše, co bylo užitečné a tyto věci posílali do skladů nebo si je nelegálně schovali pro vlastní potřebu a později je směnovali na černém trhu. Zbytek ponechán bez ladu a skladu na místě, kde lidem vypadl z ruky. Některé věci spáleny. Lidé byli kolektivně otupeni. Neexistoval předpis, který by přikazoval zabít opožděné jednotlivce při evakuaci, a přesto k těmto nesmyslným činům z řad vojáků docházelo. Ten samý problém souvisel s veškerými nalezenými texty, páleny byly veškeré knihy, buddhistické texty, časopisy, učebnice, jakékoli dokumenty, které se vojákům dostaly pod ruce. Vojáci ničili všechny možné knihovny, laboratoře, obchody. Rozkaz zněl pouze dohlížet na úplné vystěhování, vylidnění města Phnompenhu. Proč se tak dělo? Rekrutování vojáci, kteří tuto funkci vykonávali, pocházeli z chudých a především negramotných rodin. Hlavním principem podporující jejich vandalistické a barbarské chování byla indoktrinace stranou a přesvědčení, že vše imperialistické je špatné, a to vše musí zmizet z povrchu zemského, neboť by mohly kazit tento ideologický převrat.

3.2. Nová společnost

První rok vlády Rudých Khmerů byl ještě stabilní. Kambodža měla přátelský vztah s Čínou, Laosem, Thajskem a Vietnamem. Pol Pot nejprve chtěl opravovat silnice, železniční tratě a továrny. Od Číny dostával bohatou podporu v hospodářské oblasti. Poté, co se vrátil z cesty z Číny, počal veškerou infrastrukturu restrukturalizovat.

Kambodža byla rozdělena do šesti nových strategických zón. Každá zóna měla svého řídicího straníka. Na severozápadě velel Ruos Nhim a Kong Sophal, na severu země Pauk, severovýchod ovládal Ney Sarann, východní část země měl v rukou So Phim a jihozápad pod dozorem Moka. Všichni jmenovaní byli původními

členy Khmer Issaraku. Stanovy udané stranou byly v každé zóně pochopeny jiným způsobem, a proto se i plnění rozkazů v každé zóně od sebe lišilo. V severní části země velící kádři postupovali velice krutým způsobem, kdežto na východě byl styl plnění o něco shovívavější. Našla se i výjimka mezi kádry, která měla s vězni slitování a občas nabídla i pomocnou ruku. Pod jednotlivými kádry operovali v jednotlivých zónách jednotky. Všeobecně tyto jednotky spadaly pod nejvyšší velitelství, prakticky pouze pod velení zón. Byli to vojáci dohlízející na ostatní vězně a neměli skoro žádné pravomoci.

Roku 1976 byla ustanovena nová ústava a Kambodža je přejmenována Demokratickou Kampučii. Pol Pot znám pouze pod přezdívkou Bratr číslo jedna. Byl dán slib, že do 3 měsíců se uskuteční volby do Národního shromáždění. Těchto voleb se měli původně zúčastnit lidé z obyčejných řad, kandidáti měli pocházet z řad rolníků, dělníků a vojáků. Tyto plány byly lži pro zahraniční veřejnost. V témže roce proběhla stranou velická čistka vlastních členů.

Dělba moci zde neexistovala. Exekutiva, legislativa a jurisdikce byly zredukovány. Moc byla v rukou stálého výboru Komunistické strany Kampučie. Fungovala zde jen jakási výkonná moc, toto prezidium zastupovali tři členové. Jedním z členů měl být i Sihanuk, ale ten podal ihned rezignaci. Rudí Khmerové si ale museli udržet jeho přízeň kvůli vztahům se zahraničím. Nejvyšší funkci zastával Khieu Samphan. Ale jeho role byla jen zástěrkou. Dalším členem byl samozřejmě Pol Pot a Nuon Chea (Bratr číslo dvě). Sihanuk se od Rudých Khmerů a jejich politiky zcela distancoval. Ministerská křesla nefungovala, parlament zrušen. Pol Pot následně vystoupil na veřejnost ze stínu a je uznán jako premiér. Nuon Chea se zabydluje ve funkci prezidenta Národního shromáždění, tedy výkonné složky. Tato volba členů Národního shromáždění byla tajná, jako i jejich místa bydliště. Postupně Pol Pot začal rozhodovat sám o všech věcech.

Pol Pot chtěl dosáhnout socialismu, ale jeho představa byla velmi utopická. Základem celého hospodářského systému měla být produkce rýže a otrocká práce obyvatel. Existoval utajený 4letý plán, který měl zajistit až zdvojnásobení dosavadní produkce. Ten, jak později uvidíme, byl nerealizovatelný a tato představa způsobila

v Kambodži později katastrofu. Pol Pot chtěl, aby se jeho dokonalý a nezávislý režim stal vzorem pro celý svět. Ideologii Rudých Khmerů neovlivnila žádná konkrétní kniha, žádný konkrétní vzor. Byl to, podle Pol Pota, zcela nový koncept. Komunistická strana Kampučie se oficiálně nikdy netvořila mezinárodní frakci komunismu, ač tuto teorii v základu uchovávala, ale od počátku si ji uplatňovala vlastním způsobem.

3.3. Vize budoucího státu

Měsíc po osvobození Phnompenhu zasedalo vedení Rudých Khmerů v buddhistické svatyni Stříbrná pagoda. Na programu byly podstatné otázky. Problém nové měny, co bude nadále s evakuovaným Phnompenhem, jaký vztah zaujmout k sousedním státům.

Pol Pot zde představil své vize. Stanovil určité zemědělské kvóty na produkci především rýže. Produkce měla směřovat část lidem na živobytí, a jako směnné zboží např. za léky. Větší zbytek měl být použit na obranu státu a také na následnou výstavbu země. V plánu bylo také založení družstev, která se měla zasloužit za rozvoj dalších struktur v zemi jako školství, budování infrastruktury, kultury. Záměrem pro celou Kambodžu byly tři tuny neloupané rýže z hektaru. Ovšem dosáhnout takových výnosů bylo nerealistické bez použití umělých hnojiv, které Pol Pot zavrhoval. Navrhoval o něco ekologičtější alternativu hnojení pomocí hnoje, mrvy, trusu. Pol Potova idea o zemědělské produkci. Mezi 5-10 lety vlády Rudých Khmerů, měla zemědělská mechanizace stoupnout o 10%. Chtěl vybudovat supermoderní průmyslovou infrastrukturu přibližně do 20 let bez zahraniční pomoci se zachováním územní nezávislosti. Přitom Kambodža přijímala tajnou hospodářskou pomoc od Číny. Účelem celé této operace byla nezávislost země na sousedních a celkově zahraničních trzích, které ovládal cizí zájem. Vlastní produkce pouze v rámci země, nepřípustný byl jak export, tak zároveň import. Původně se po zrušení peněz, měly tisknout nové bankovky, ale rozvíjely by

individualistické sklony, které chtěli Rudí Khmerové potlačit. Existoval zde směnný obchod, ale pouze mezi státem a jednotlivými družstvy.

Po desetitýdenním pracovním záprahu stanovili Rudí Khmerové jeden den volna. Ale den nebyl tak docela volný, byl vyplněn různými politickými přednáškami, agitacemi. Celkem mělo být z 365 dnů pouhých 15 dnů volna, ale ve finále ani 15 dnů nebylo dodrženo. Pracovní morálka byla přísná, pokud někdo nesplnil denní normu, situace se pro něj zhoršila. Znamenalo to, menší přiděl jídla nebo větší pracovní výkon, nejčastějším trestem bylo obojí dohromady. Takto potrestaní lidé vyčerpali rychle své síly, byli oslabení a hladoví. To vedlo k nemocem a následovně ke smrti.

Elita, která dostala šanci, byla převychovávána prací. Museli vykonávat těžkou fyzickou práci, přiděl jídla byl minimální a byli stále dokola vyslýcháni po dobu od 3 do 12 měsíců. Nakonec tuto metodu převýchovy nepřežil téměř nikdo. Všechny moderní zemědělské nástroje a stroje byly zničeny a zavedlo se používání jednoduchých pomůcek, které evokovaly návrat zpět do středověké minulosti.

Lidé nesměli cestovat. Podle Rudých Khmerů, lidé vše, co potřebují, naleznou v komunách. Pokud mají potřebu putovat, je to kapitalistický přežitek, špatný zvyk, který v této ideologii nemá místo. Opustil-li někdo komunu bez svolení, svolení by sejně tak jako tak žádný nedostal, čekal na dotýčného trest smrti.

3.4. Tuol Sleng

Na kambodžském území se nejprve vyskytují tzv. převýchovná střediska, která byla zařízena podle vzoru vězeňských táborů Viet Minhu. Tyto tábory byly určeny především pro zajaté vojáky nepřátelských zemí, rodiny, děti, cestující, kteří byli podezřelí a buddhistické mnichy. V těchto táborech našlo mnoho lidí smrt díky

špatnému zacházení a hladomoru. Výjimkou nebyly popravy, které se prováděly večer. Čas poprav byl dán na večerní hodiny, neboť vládla posedlost tajností.

Tuol Sleng je název nejznámějšího vyšetřovacího střediska za dob Rudých Khmerů. Význam názvu je „*pahorek jedovatých stromů*“ [18, 293] nebo znám také pod tajnou zkratkou S-21 nebo Centrum čistek. Nacházelo se v jižní části hlavního města. Jednalo se o opuštěnou střední školu v Phnompenhu. Zde shromažďovali Rudí Khmerové většinu svých vězňů. „*Lidé...ji jednoduše nazývali jako konlaenh čoud min dael Čech – neboli, místo, kam lidé chodí dovnitř, ale nikdy nevycházejí ven.*“ [18, 294] Budova vypadala celkem moderně, byla obehnaná zdí a čtyři krát kolem dokola ostnatým drátem. Zde popraveno 17 – 20 tisíc lidí. (Ternon, Y., Genocidy XX. století) S-21 byla centrálním místem všech vyšetřoven, mučení, popravišť. Bylo to nejznámější, nejkrutější a nejdůležitější místo Rudých Khmerů pro obviněné. A zároveň místo, které při vyslovení vyvolávalo největší hrůzu mezi lidmi.

V počátcích vlády Rudých Khmerů zde vyšetřování kontrarevolucionáři, místo bylo určeno pro likvidaci významných osobností a také lidí podezřelých ze špionáže pro KGB nebo CIA. Toto podezření byla často zřingovaná. Následovali stoupenci Lon Nolovy policie, kněží, armádní důstojníci, muslimové, učitelé jako stupeň inteligence, státní úředníci minulého režimu. Postupem času sem byl přiveden každý, kdo byl podezřelý, např. že zná jednu z obětí, která již Tuol Slengem prošla. Šlo-li o nějakou významnou osobu, byla s ním popravena i celá jeho rodina. Zrádce musel vždy při mučení prozradit jméno někoho, kdo není oddaný revoluci. Popravy bez usvědčujících důkazů byly zcela normální, výjimkou spíše bylo, pokud byl někdo odsouzen oprávněně. Do roku 1977 bylo odhaleno a zlikvidováno 4-5 tisíc tajných agentů a nepřátel režimu ze stranických řad. Postupně se čistky přesouvaly z jedné zóny do druhé.

Oběti byli při vstupu nejprve vyfotografováni, dostali štítek se jmenovkou, byli vyslechnuti, zaznamenány osobní údaje, byly jim odebrány veškeré osobní věci včetně oděvu a ve finále odvedeni do cely, kde byli spoutáni. Poté odvedeni do místnosti, kde byli mučeni a tím nuceni se přiznat k nespáchaným zločinům,

ze kterých byli obviněni. O všem a o všech si Rudí Khmerové vedli záznamy, den příchodu do věznice, den přiznání a den popravy.

V celách se tísnilo 50 až 100 vězňů, kteří byli upoutáni ke společné železné tyči. Odsouzení spali na holé betonové podlaze. V celách bylo vždy po jednom záchodu. Těžko říci, jestli toalety využívali, když byli všichni spoutáni. Stravovací návyky a v podstatě strava nebyla součástí. Oběti dostávali pouhé 2-3 polévkové lžíce rýžové kaše dvakrát denně, pití nedostávali vůbec žádné. Jednou po několika dnech byli vězni pokropeni vodou.

Ve věznici vládl tvrdý režim. RK zde uplatňovali a hlásali určitá pravidla. Byl to soubor deseti pravidel, které musel každý vězeň dodržovat. Pravidla byla sepsána v khmerštině a v angličtině, která visela na nástěnkách u všech vchodů do cel. Pravidla nařizovala způsob, jak odpovídat, jak se chovat při výslechu. V této věznici se mučilo tím nejkrutějším způsobem. Pro přiznání používali elektrických šoků, přikládali rozžhavený kov na tělo vězněného. Obviněný byl mučen vodou, skrz ústa se mu lila voda do těla.

Dnes je známo kolem 4 tis totožností obětí, jež byli v této věznici usmrceni. Byly nalezeny na známém popravišti Cheung Ek. Totožnost má 4 tisíce osob, ale na místě bylo nalezeno 8 tisíc lebek.

Velitel Tuol Slengu se jmenoval Deuch, vlastním jménem Kaing Khek Iev. Ten nařizoval experimenty na živých osobách. Díky zápisníku nalezenému nedaleko věznice se lidé dozvěděli o krutostech, které se zde odehrávaly. Jeden z experimentů zjišťoval, jak dlouho zůstane lidské tělo na hladině, když se oběť bodne do břicha a následně se položí do studené vody. (Twiss, M. Nejkrutější muži a ženy v dějinách) Nebo obdobný pokus, ale bodná rána se vykoná na krku. Mučení se zde odehrávalo každý den. Rudé Khmery uspokojovalo působení co nejpomalejší smrti. Vězni byli například přikováni způsobem, který jim nedovoľoval sebemenší pohyb. Následovně jim byly zlámány všechny kosti, co šly zlámat. Oběti utrpěli vnitřní krvácení. Dalším způsobem mučení bylo zbití vězně do bezvědomí a ponechání osudu. Samozřejmě, jak už bylo řečeno, vězni neměli přístup k potravě ani k tekutinám.

V ostatních věznicích, vězni spoutáni v podřepu v párech k sobě. Dostávali přibližně dvakrát denně misku s vodou, kterou jim položili na zem a byli nuceni pít bez použití rukou. Jednou denně dostali přiděl jídla misku s plesnivou rýží. Občas vězňům předhozen kus masa, které bylo prolezlé červy a k tomu ostré papričky, které vyvolávaly neuhasitelnou žízeň. Fyziologické potřeby byly vykonávány na témže místě, na kterém byli spoutáni.

Masové popravy byli na denním pořádku. Existoval jakýsi kalendář, který určoval, který den je komu určen, tzn., že byly vyhrazeny jednotlivé konkrétní dny v týdnu pro popravy žen, dětí, různých profesí. Zpočátku jejich vlády prvními oběťmi Rudých Khmerů byli důstojníci, velitelé a příslušníci Lon Nology armády. Poté přišli na řadu buddhističtí mniši a následovně inteligence. Stačil nepatrný náznak, že člověk patří k elitě, byl zbaven života někdy poslán na převýchovu. Takovým symbolem byly například obyčejné brýle nebo kniha v ruce. Psaní, čtení, znalost cizích řečí lidi odsoudili ke smrti. Byly to atributy, pokud věděl člověk o praktikách Rudých Khmerů, které bylo lepší nepřiznat. Celkem Tuol Sleng přežilo sedm lidí.

V jednotlivých táborech smrti nebyly ušetřeny ani děti. Smrtí byli také trestáni lidé, kteří se pokusili sehnat jídlo navíc. Většinou se zabíjelo úderem do hlavy krumpáčem nebo palicí. Dělo se tak proto, že náboje byly příliš cenné jako smrtící prostředek. Oblíbená doba poprav byla tajná, ale většinou se odehrávala během nočních hodin. Smrt byla trestem za provinění, ale zároveň docházelo k úbytku pracovní síly. Většina mrtvol se házela do pouhých jam nebo se pohřbívala v blízkosti polí, s odůvodněním, že polím dodají užitečné živiny. Někdy docházelo i ke klasickým kremacím a zbylý popel se opět použil jako hnojivo na polích. Pravomoc rozhodovat o zabíjení měli v původním stavu nejvyšší kádři jednotlivých zón a nejvyšší vedení. Postupem času, když se situace začala vymykat, začaly stranické čistky, rozšířil se hladomor, nebyla plněna norma produkce rýže, začali určovat smrt i lokální a vesničtí velitelé. Násilí na nevinných lidech se zvyšovalo den ode dne. Vojáci byli posedlí krví a násilí se stalo krvelačnějším. Už nestačilo obět

zabít ranou do hlavy, ale nyní se začali vyžívat na surovějším zacházení. Lidé odsouzení na smrt byli rozřezáváni za živa. Oddělovali jim nohy, paže a nechali je na místě zemřít vykrvácením. Když bylo po všem, tělo bez jediné výčítky hodili do společného „hrobu“, doopravdy se jednalo o obyčejnou jámu, kterou museli vykopat samozřejmě lidé z táborů.

Věznům byly za živa vykračovány žlučníky a játra, které následně snědli, jako lék. Mezi kádry a vojáky se tradovala pověra o kouřových dětech. Byly to děti vyříznuté matkám za živa z břicha a pověšené na domech. Tyto kouřové děti měly být ochranným talismanem domů.

Roku 1977 na kambodžském území počal hluboký hladomor. Země se potýkala s těžkým nedostatkem potravin. Ten vedl k situaci, že lidský cíl se upřel k pouhému přežití. Z tohoto důvodu se lidé počali uchýlovat i ke kanibalismu.

Existovala věznice s názvem Khmersko-sovětský institut, známý pod zkratkou K-15. Zde shromažďována především intelektuální vrstva Kambodžského obyvatelstva. Vládl zde zvláštní přísný režim, který nařizoval jen velmi nízké příděly potravin, panovala zde tvrdá indoktrinace uvězněných a silný psychologický tlak.

3.5. Situace uvnitř strany

Nové velitelství se nazývalo K-1. Umístili ho na strategickou polohu, bývalý bankovní komplex, který měl ideální přístup na skoro všechny světové strany a k hlavním komunikacím a vyhovoval zejména díky bezpečnosti. Kolem dokola vystavěna bambusová palisáda a komplex hlídán 24 hodin vojáky se samopaly v ruce. Rudí Khmerové moc drželi jen v úzkém kruhu.

Roku 1976 dochází k internímu rozežírání KSK. Rozvíjí se spirála strachu o zrádcích uvnitř strany. Situace dospívá do situace, kdy členové oplývající např. osobním kouzlem, jsou popraveni. Keo Meas, muž č. 6 v hierarchii KSK je také

obviněn z narušování chodu strany a následně je zatčen. Hlavním impulsem pro čistky ve vlastních řadách byla Pol Potova paranoia, že i jeho blízcí se ho snaží poškodit. Do roku 1978 bylo popraveno pět nejvyšších vedoucích v hierarchii strany, oblastní tajemníci a z nového vedení strany popraveni dva ze sedmi. Důvodem k zatčení bylo např. udání, že někdo je členem CIA. V zemědělských družstvech v oblasti jednoho okresu bylo odhadem ze 70 000 obyvatel asi 40 000 zrádců, prý zvěďů CIA.

Cílem strany bylo především posilování obranyschopnosti, zesílení vojenské síly a rozšířit síť zavražďovacích systémů. Obranyschopnost státu byla průměrná, v této oblasti byli Rudí Khmerové hodně podporováni Čínou. Bez čínské pomoci, by nebylo dostatek zbraní v zemi a další vojenské techniky. Tím, že Pol Pot dovolil Číně, aby mu tajně hospodářsky pomáhala, tím porušil své pravidlo, že země se má spoléhat jen na vlastní síly.

V budování zavražďovacích systémech byli Rudí Khmerové hodně čilí. Ale jejich technické vybavení bylo nedokonalé, neboť Rudí Khmerové nechali stroje zničit, tak stavby měly mnoho nedostatků. Nebyl dostatek odborníků. Není divu, že např. hráze se protrhávaly a neměly dlouhou životnost. Tím, že Pol Pot nechal usmrtit odborníky a techniky, nebyla dostupná odborná rada, byl v podstatě sám proti sobě. Chtěl zvýšit produkci, ale naopak těmito kroky produkci redukoval.

Koncem roku 1977 vliv Rudých Khmerů oslabuje, naopak psychologický nátlak roste. Přívrženci strany jsou zklamaní z revoluční praxe a strana ztrácí podporu. Rekrut nových členů už nemá tak vysokou prestiž a upadá. Lidé jsou čím dál více nespokojeni. Dávka jídla se denně snižovala. Násilí v celé zemi rostlo vesmírnou rychlostí. A lidé se snažili utíkat za hranice, nejvíce do Thajska a Vietnamu. Začínají pohraniční konflikty se soudními zeměmi.

Dochází k prvním vážnějším vojenským střetům Rudých Khmerů s Vietnamem, které vyslalo vzdušnou obranu na kambodžské základny. Kambodža nepotvrdila uzavření dohody o mořské hranici. Ale nakonec uzavřela Kambodža s Vietnamem opět příměří. Komunistická strana slíbila ukončení bitek v příhraničí a stáhla svá vojska. Vietnam v té době se potácel v krizi a uzavřel dohodu

o hospodářské pomoci se Sovětským svazem. A zároveň byla podepsána přátelská smlouva o obranné pomoci z Laosu. Vietnamské jednotky se přesunují na laoské území. Kambodža byla stále závislá na Číně. Bohužel spory s Vietnamem nebyly nikdy zcela dořešeny. Vznikla nová frontová příhraniční velitelství, která se připravovala na další postup na vietnamské území. Vietnam nezhálel a také své útoky posílil. Čína chtěla zprostředkovat těmto dvěma státům přátelské rozhovory, ke kterým nedošlo. A naopak došlo k dalšímu vpádu vietnamských vojsk do Kambodži, který si vyžádal velký počet obětí. Diplomatické styky byly přerušeny.

Konflikt přerostl na mezinárodní úroveň v roce 1978. Vznikl plán na svržnutí Pol Potova režimu, neboť panovala obava, že si Komunistická strana Kampučie získá větší podporu v zahraničních oblastech. Situace se obrací, Rudí Khmerové mění strategii a snaží se obnovit styky se zahraničím, neboť Vietnam vstupuje do RVHP. A Pol Pot usuzuje, že by Kambodža mohla být ovládána cizími zeměmi. Přiznává, že třetina obyvatelstva nemá co jíst. Uvolňuje se situace po celé Kambodži. Pol Pot odvolává zákaz sběru plodin, povolil vaření jednotlivých rodin, sňatky mezi novými a starousedlíky a dokonce jim přiděluje některá politická práva. Ve všech zónách jsou zakázány bezdůvodné popravy. Do té doby popravy denní rutinou. I přese všechny benevolentní změny, které Pol Pot zavedl, proběhly v tomto roce co do počtu, nejvíce čistek. Strana měla pod kontrolou naprosto veškeré dění v zemi.

Nesmyslné vraždění nemělo konce. Pokud se k vedení doneslo podezření, že některá vesnice ukrývá nebo pomáhá povstalcům, celá vesnice byla do posledního živáčka pobita. Nenávist Kambodžanů vůči Rudým Khmerům rostla a konec polpotovského režimu se blížil.

Koncem roku 1978 proběhla vietnamská vzdušná invaze na Kambodžu a severovýchodní zóna padla do rukou Vietnamců. V dubnu následujícího roku nejužší vedení Rudých Khmerů utíká do Pailinu na hranicích s Thajskem. V hlavním městě převládá chaos a totální dezorganizace. Vietnamci nadále zůstávají v Kambodži a dále bojují proti Rudým Khmerům. Kambodžané se stahují k thajským hranicím, kde nacházejí úkryt v utečeneckých táborech. Armáda Rudých Khmerů se hned v lednu rozpadá. Vojska byla rozptýlena po celé Kambodži a bojovali v malých oddělených

skupinách. Jakékoli spojení s nejvyšším vedením Rudých Khmerů bylo přerušeno. Vietnamci dobyli Kambodžu. Celá země je vítala a byli symbolem osvobození z područí polpotistů. Ovšem po pár měsících působení Vietnamců v Kambodži k nim Kambodžané nebyli tak přívětiví. Vietnamci zde byli nechtění. Veškerou techniku z továren rozmontovali a spolu s rýží ji odvezli do Vietnamu. V té době se do Kambodži pomalu dostaly první vlaštovky hospodářské pomoci ze zahraničí.

Byla nastolena nová vláda, v jejímž čele zasedal důstojník Rudých Khmerů. Ti, co přežili politickou hrůzovládu Rudých Khmerů, se mohli vrátit zpět na svá původní místa v zaměstnání, šlo-li o státní správu. Ale byli kontrolováni Vietnamci, ke kterým bylo nutno mít přátelský vztah. Kdo nerespektoval tyto podmínky, byl uvězněn za katr s tvrdým režimem. Ostatní Kambodžané utíkali ze země, nejčastěji do Thajska. Thajsko desetitisíce uprchlíků poslalo do oblasti, která byla podminovaná. Tento postup zahraničními vládami odsouzen. Na konci roku bylo zaznamenáno 0,5 milionu uprchlíků. První humanitární pomoc přišla od OSN, hlavně od Číny.

Rudí Khmerové se ale definitivně ještě nestáhli, Vytvořili nové centrum s názvem Centrál 131. Zde se rekrutovali noví členové, kteří se již nevybírali podle třídního původu, ale podle zkušeností a schopností. Na konci roku 1979 rozpuštěna Komunistická strana Kampučie a vzniká FGUNDPK, tedy Vlastenecká demokratická fronta velké národní jednoty Kampučie. Premiérem se stal Khieu Samphan, Pol Pot znamenal příliš známou tvář. Nyní Rudí Khmerové, ale již pod jiným názvem, se stylizovali do role organizace, jejímž cílem je obrana khmerské národa. V dalších letech se Rudí Khmerové několikrát pokusili o výboje a o převrat, ale žádná z akcí nezískala větší preciznost.

Za vlády Rudých Khmerů hladověla a onemocněla 1/3 až 1/2 celkového obyvatelstva. Rolníci nebyli ničím motivováni, aby se zvyšovaly výnosy. Lidé pracovali i na výstavbách zavlažovacích systémů a hrází, a tím pádem tato pracovní síla chyběla na polích. To se muselo projevit na konečném výnosu rýže. Nemohlo se vyprodukovat tolik rýže, kolik nařídilo vedení. Ve finále se nedá přesně určit nebo

řict, kolik Kambodža v období vlády Rudých Khmerů vyprodukovala. Neexistovala zde žádná statistika. Dnes se odhaduje, že za rok bylo sklizeny 1,5 tuny rýže, ale jsou to jen hrubé odhady. Stávalo se také, že někteří kádři raději ze strachu nahlásili o něco vyšší sklizeň, než byla doopravdy. Co bylo nad rámec jednotlivých zón, to patřilo do státní sféry a armádě.

4. Pol Potův život

Pol Pot. Lidem, kteří sledují dění ve světě, jméno cizí není. Nebo jeho jméno jistě už někde zaslechli. Lidé si jistě vybaví Kambodžu a krutou vládu za Pol Potova režimu, který na kambodžské politické scéně skončil, z mého pohledu, nedávno. Ovšem, co víme o osobním životě Pol Pota? Byl člověkem stejně jako všichni ostatní se všemi základními potřebami, neduhami, náladami. Ale jelikož se pod jeho vedením děly dech beroucí věci, musel být něčím výjimečný. V této kapitole je vyličen Pol Potův život od samotného narození, po studia ve Francii, až po poslední chvílky života v džungli, kde naposledy vydechnul.

4.1. Saloth Sar

Pol Pot se narodil 19. 04. 1925. Některé prameny uvádí datum narození až rok 1928. Oba datумы jsou v podstatě správné. Pol Pot se narodil ve skutečnosti roku 1925, ale v Kambodži se dříve úřadům hlásilo narození dítěte až po nátlaku samotných úřadů. Nenahlašování novorozenců se dělo kvůli školní docházce, které se chtěli rodiče vyhnout. Pol Pot není pravé jméno. Oficiálně se narodil jako Saloth Sar.

Narodil se ve vesnici Preskbauv v provincii Kompongthom do zámožné rolnické rodiny. Měl šest sourozenců. Nejstarší bratr Chhay narozen 1922. Nejmladší bratr Nhep narozen 1927. Měl ještě sestru a další 3 sourozenci zemřeli v útlém věku. Matka Čínanka, otec Loth byl kambodžský rolník. (Tarantová Lydie, Apokalypsa a znovuzrození) Jak už bylo řečeno, narodil se jako Saloth Sar, až později si začal říkat Pol Pot. Saloth Sar nikdy nepracoval na poli. V šesti letech byl poslán na studia do Phnompenhu, kde se věnoval buddhismu v klášteře Botum Vadei, kde strávil celkem rok.

Botum Vadei byl buddhistický klášter. „*Vat fungoval jako otáčecí dveře, místo, kde se neustále mísil ruch a volnomyšlenkářství města s odvěkou niternou touhou Kambodžanů dosáhnout vysvobození skrze meditaci a víru.*“ [7, 39] Panovala zde přísná klášterní výchova, která v principu potlačovala osobní iniciativu a originalitu. Poslušnost byla absolutní ctností, jakýkoli prohřešek proti řádu byl trestán. Úcta k rodičům, autoritě a starším, žena se má podřídit manželovi. První tři měsíce strávené v klášteře se adepti věnují pouze teoretickému studiu a po uplynutí dané doby, bylo povoleno nosit mnišské roucho.

Ranní budíček zvonil ve čtyři hodiny ráno, zapálení kadidel, poklona Buddhovi, dennodenní povinnosti jako vaření rýže, zametání dvora, recitace súter. Mniši se učili etiketě v oblékání, chození, mluvení. Denní příděl jídla dvakrát denně.

Mniši se v odpoledních hodinách věnovali vzdělávání. Většinou se učili z tzv. cpap. Byly to sbírky tradic především s morálním obsahem. Hlavním principem zde bylo odříkání si věcí běžného života.

Později byl vzděláván v katolické škole Ecole Miche s francouzským jazykem. Ale zde nebyl s to držet krok s výukou a dvakrát propadl. Roku 1943 přestoupil na nižší střední školu Collège Preah Sihanouk v Kompongchamu. Roku 1947 složil závěrečné zkoušky a byl přijat na Lycée Sisovath v Phnompenhu.

Následovně Sar mění své působiště na Technickou školu Russey Keo, protože nesložil zkoušky na Lycée Sisovath. Roku 1949 získal stipendium na vysoké škole v Paříži v oboru elektrotechnika (radioelektrotechnika), i přesto, že nikdy plynule francouzštinu neovládal. (Tarantová, L. uvádí obor truhlářský). Z Francie si Saloth Sar přiváží základy pro svou budoucí ideologii.

Příjezd do Francie se studentům lehce zkomplikoval. Původně měli přespávat v ubytovně pro ne-francouzské studenty, jenže zde bylo plno. Sehnat si náhradní bydlení nebylo zrovna jednoduchou záležitostí. Naštěstí, Sara si pod svůj krov vzal princ Sisovath Somonopong, který tu již rok studoval.

Saloth Sar elektrotechnická studia nedokončil. V Paříži se pomalu zapojuje do politické činnosti, stává se členem Spolku khmerských studentů, který je levicově

zaměřen. Členové kroužku apelovali na nezávislost kambodžského území. Setkává se zde svými budoucími spolupachateli, Ieng Sarym, Song Senem, Khieu Samphanem. Také ve francouzských ulicích dochází k osudovému setkání se Saloth Sarovou první ženou Khieu Ponnary. Ještě než odjel za studiem do Evropy, schází se s kambodžskou dívkou Soeung Son Maly.

Khieu Ponnary byla od Sara starší o osm let. Později byla známa jako setra č. 1. Byla pohledná, mladá, přemýšlivá a Saloth Sara zaujala svou inteligencí. Byla silně tradicionalistická. Khieu získala jako první kambodžská žena vysokoškolský titul. Žádný autor se bohužel nezmiňuje, v jakémže oboru dosáhla titulu. Khieu tak jako Saloth Sar hořela pro revoluci. Později se stala spojkou mezi Phnompenhem a Viet Minhem. Brzy po návratu do Kambodži se spolu se Sarem stěhují ke Khieu Ponnary domů. Tento dům se za Saloth Sarovi kariéry stává jeho útočištěm, které je později obehnané ostnatým drátem a hlídkuje zde čtyři a dvacetihodinová stráž. Krycí název domu byl K-3.

Za šest měsíců po nastěhování, dne 14. 07. 1956 se spolu nechali oddat. V té době tento sňatek na sebe upoutal pozornost, protože Khieu byla o osm let starší. Kambodžští muži si obvykle hledali mladší ženy.

Ve středních letech prodělala rakovinu dělohy a ta jí zabránila založit si vlastní rodinu. Bohužel Khieu se v pozdějším věku (asi 1. polovina 80. let) zbláznila, trpěla paranoidní schizofrenií a Pol Pot ji nechal zavřít do psychiatrické léčebny. Sám ovšem nezůstal a později pojal za svoji družku druhou ženu Meu Som, která byla naopak mnohem mladší.

O prázdninách měli studenti pařížské univerzity možnost brigádně navštívit buď Švýcarsko nebo Jugoslávii v rámci studií. Saloth Sar využil příležitosti a odcestoval na východ, do Jugoslávie, kde se pracovalo na zničené zemi po válce. Zde získává obdiv k jugoslávskému prezidentu J. B. Titovi.

Po návratu do Paříže Sar přichází o ubytování, jelikož doposud přebýval u prince S. Somonoponga, který se ale vracel zpět do Kambodže. Sar nezůstal osiřelý na dlouhou dobu. Ujímá se ho Ieng Sary, který mu s pomocí Keng Vannsaka

pomáhají sehnat střechu nad hlavou. Keng Vannsak pořádá tajný kroužek, který později se stává výchozím bodem pro Sarovu kariéru, tzv. Marxistický kroužek.

4.2. Počátek Sarových politických ambicí

Spolek khmerských studentů byl založen ve Francii, původně je orientovaný na marxistické myšlenky. Později se stěžejní myšlenkou stává odpor vůči vládnoucímu kambodžskému princovi a Lon Nolovi a jejich způsobu vládnutí v Kambodži. Nejvyšším orgánem byl výkonný sbor, který měl 6 členů. Pořádají různé, tematické semináře, při kterých se tajně scházejí 2krát až 3krát do týdne u Keng Vannsaka doma. Řeší budoucnost rodné země a politiku.

Ve druhém ročníku Sar propadl u zkoušky. Protože měl dokončené pouze středoškolské vzdělání, měl pocit, že jím francouzská studentská společnost pohrdá.

Později se stává spolu s Ieng Sarym členem Francouzské komunistické strany v Paříži, která byla zastoupena kambodžskými levicově orientovanými lidmi. Tato strana zastávala jednu z nejtvrdějších Stalinových linií ze všech marxisticky orientovaných spolků v zemích západní Evropy. Členem byl i R. Samoeun, M. Mann. Sar zde nalézá u sebe vrozený rasismus a vzniká idea o likvidaci nepřátel z řad politických a třídních. Jeho zájem se ubírá k etnickým menšinám. Důkazem je později likvidace poloviny čínské menšiny v Kambodži. Pozdější popravy Chamů, Vietnamců a Číňanů jsou výsledkem rasistických sklonů. Čínská menšina v Kambodži byla největší. Samotná Stalinova vize Sara příliš nezasáhla.

Po neúspěšném studiu ve Francii se Pol Pot roku 1952-1953 vrací zpět do rodné země plný odhodlání a revolučních ideálů. Po návratu dalším bodem v životě byl čas strávený jako profesor, P. Short uvádí jako profesora historie a francouzské literatury na soukromé škole, W. Górnicky píše o profesorovi politických věd a mravních nauk. Přestože u této profese nepobyl příliš dlouhý čas, pro ostatní se jevil jako schopný pedagog. Paradoxně jeho studijní výsledky nebyly

nikdy příliš zajímavé. Měl dar řečnictví a jeho studenti byli jeho výkladem vždy uchvázeni. Ke svým studentům se vždy choval s pokorou a laskavostí. Jeho typickou róbou byla bílá košile, krátký rukáv a modré kalhoty.

Během několika málo měsíců se připojuje ke kambodžské komunistické Revoluční straně lidu Kampučie (někdy také nazývána Lidová revoluční strana Kambodže). Revoluční strana lidu Kampučie nepodnikala dlouhý čas nijak významné akce. Netrvalo dlouho a Saloth Sar zastával třetí hierarchicky nejvyšší místo ve straně. Roku 1956 byl Pol Pot zvolen generálním tajemníkem strany poté, co jeho předchůdce zmizel. Zřejmě ho nechal zavraždit sám Saloth Sar.

Z původní Revoluční strany lidu Kampučie se později odděluje Komunistická strana Kampučie. Řekněme, že v tomto okamžiku počíná z hlediska historie působit skupina, kterou později označil princ Sihanuk, Rudí Khmerové. Strana, která později stála v opozici k Sihanukově monarchii a Lon Nolovi. Po vítězství Rudých Khmerů je strana přejmenována na Dělnickou stranu Kampučie.

Se svoji vyzbrojenou gardou Saloth Sar prchá na vietnamsko-kambodžskou hranici, kde zřizuje základnu, nazývanou Úřad 100. Utíká před hrozbou zajetí, když Sihanuk začne pronásledovat veškerou politickou opozici. Zde se setkává s domorodými kmeny, které si podmaní a začne jim kázat principy své demagogie. V tomto momentě počíná partyzánská válka proti stávajícímu režimu v Kambodži. Chtěl se vydat po Ho Či Minově stezce do Hanoje. Ve Vietnamu v té době probíhala občanská válka. Roku 1966 se Pol Pot vypravuje na cestu do Číny, konkrétně do Hanoje a Peking, zde na něj silně zapůsobila čínská kulturní revoluce a celková koncepce maoistické Číny. Zde přejímá plán čtyřletky. Odvrací se od Vietnamu a ukončuje přátelství mezi ním a Saloth Sarem. Některé myšlenky čínské revoluce chtěl Saloth Sar uplatnit v Kampučii.

4.3. Pol Pot

Jméno Pol Pot přijal Sar přibližně v roce 1970, ale tato informace je pouhou domněnkou. Zároveň není jasné, co konkrétně Pol Pot má vyznačovat. Existuje několik verzí. Např. v řeči Kambodžanů slovo Pol znamená starý muž, ve smyslu vážené osobnosti. Nebo může jméno demonstrovat sociální pozici, která v tomto smyslu odráží jména palácových otroků. Když se Pol Pot dostal k moci, jen několik málo Kambodžanů vědělo o jeho skutečné identitě.

Nejdříve se vyskytovalo jeho jméno na tzv. „černé listině“ nepřátel režimu, ještě za Sihanukovy vládnoucí éry. Pouhá hrstka nejbližších věděla, kdo se skrývá za jménem Pol Pot. O existenci osoby Pol Pota věděla i samotná CIA. Ale nedokázala si spojit jméno Pol Pota s vůdcem Rudých Khmérů. V podstatě nemusíme chodit až tak daleko do zámoří, neboť ani samotní straničtí funkcionáři Rudých Khmerů neměli ponětí o tom, kdo je jejich vůdcem, kdo zastává funkci jejich velitele. V Komunistické straně Kampučie se tato informace dostala na povrch až po dvou letech působení Pol Pota ve vedoucí funkci v době vítězství strany. Jeho sourozenci si uvědomili identitu Pol Pota jako Saloth Sara až po několika letech ve vedoucí funkci.

Dvě osobnosti žijící v Pol Potovi. Poté co se vrací z džungle, pronajímá si na jižním předměstí Phnompenhu malý dům s ani ne základním vybavením. Žije skromný život. V jeho domě se nacházela pouze rohož na spaní. Jedna osobnost se pohybovala ve sféře veřejné a druhá osobnost ve sféře ilegální. Zároveň nikdo o něm nic nevěděl, což pro něj znamenalo velice výhodnou pozici. Nebyl pro něj problém, utajit styky s významnými ilegálními osobnostmi jako s Koe Measem a K. Vannsakem.

Roku 1963 se na druhém sjezdu Komunistické strany pracujících volí členové nového výboru tajemníka. Tajemníkem se stává Pol Pot, Nuen Chea zástupcem tajemníka a stálými členy výboru I. Sary a So Phim. Pol Pot jako politický činitel byl velmi pragmatický. I přesto, že Vietnamce vnitřně nenáviděl, věděl, že je třeba

udržovat s Vietnamem dobré vztahy. Dobré vztahy s Vietnamem využil proti jejich společnému nepříteli.

Údajně existuje Pol Potem sepsané dílo, které shrnuje jeho představy a teorii budoucí Kambodži. Kritizuje zde Čínu. V jeho práci se dále odkazuje na marxismus, komunismus a bolševické ideologie. Tyto názory a přesvědčení pochytil především za studií ve Francii. Inspiroval se nejdříve ve Spolku khmerských studentů a ve Francouzské komunistické straně. Bohužel se mi nepodařilo vypátrat, zda-li ono sepsané dílo, kdy existovalo. Nejvíce podnětů mu zprostředkoval Khieu Samphan, s jeho ideou o agrární společnosti, o zbytečnosti měst, průmyslu, peněz a vzdělání.

Roku 1966 se ubírá do džungle i se svojí věrnou družinou. Je pronásledován Sinuhakem. Ubírá se k horským kmenům. Pol Pot pobýval nějaký čas izolován na venkově, kde se utvářely jeho myšlenky. Dostal se do blízkosti pracujících rolníků, kterým rozuměl o něco více než jeho vysokoškolsky vzdělaní spolužáci z univerzity. Tento primitivní život daleko od civilizace Pol Pota zaujal. To, co viděl a zažil, na venkově v budoucnu využije. Po této zkušenosti se Pol Potovi vytvořila představa o jedinečné khmerské teorii odpovídající kambodžské identitě. Pol Pot viděl v rolnictvu nezkaženou, chudou, neposkvřenou masu, která s očekáváním dychtí po změně. Jádrem této doktríny mělo být právě rolnictvo s primitivním stylem života. Byl přesvědčen, že mobilizování a indoktrinování venkované, respektive hlavně rolníci jsou schopni vybudovat nový stát.

Roku 1975 se Rudí Khmerové stávají pány nejprve Phnompenhu a následně celé Kambodže. Pol Pot v době osvobození Phnompenhu pobýval opět hluboko v džungli. Zde přežívali v jednoduchých přístřešcích, které si zbudovali z bambusu a palmových listů. Moment vítězství Rudých Khmerů 17. 04. 1975 nijak Saloth Sara nezasáhl. Neprojevilo žádné emoce, ani radost, neproběhla žádná oslava dobytí.

Roku 1977 vycestoval do Číny, kde připustil existenci Komunistické strany Kampučie. Koncem tohoto roku došlo také ke zrušení styků s Vietnamem. Rok poté se Kambodža snažila o mezinárodní uznání. V té době probíhá válka s Vietnamem a uvnitř strany politické čistky. Tento rok byl také ve znamení útěků kambodžského obyvatelstva do Vietnamu, proto také východ v té době zaznamenává nejvíce obětí.

V průběhu vládnutí Rudých Khmerů Pol Pot oficiálně nikdy nevydal rozkaz, že s nepřevychovatelnými občany se má zacházet jako s nepřáteli. A přesto se tak v jednotlivých zónách dělo. Pol Pot byl posedlý mocí a o všem a všemu chtěl rozhodovat jen on sám. Pokud nastal nějaký problém, v jeho hlavě se zrodilo řešení, poté svolal zasedání, nastínil problematiku. Každý mohl vyřknout svůj návrh na řešení, a aniž by někoho musel přemlouvat, Pol Pot eklekticky ustanovil závěr. Nakonec to vypadalo, že vlastně každý se nějakým způsobem přičinil o správné řešení. A zasedání odsouhlasilo konečné řešení.

Pol Pot zastával názor, že je nutné ve jménu ideálu, tedy ideologie, přinést oběti. Ideologické přesvědčení pro něj bylo mnohokrát důležitější než hroživé důsledky vraždění.

24. 12. 1978 zaútočil Vietnam na Kambodžu a došlo k invazi Kambodžské osvobozené fronty na kambodžské území. Vietnamská armáda měla 150 tisíc vojáků. 06.01. Pol Pot utíká do Thajska a Demokratická Kampučia zaniká přes noc.

Roky 1979 a 1980 byly roky úprků, kdy se lidé snažili dostat za hranice Kambodže, nejčastěji do Thajska. V Kambodži vládl neúnosný hladomor. V Thajsku byly zřízeny uprchlické tábory, které zašitovaly Spojené státy. Do roku 1981 zaznamenali Francie, Austrálie a USA dohromady přibližně 300 tisíc uprchlíků. A stejný počet uprchlíků se pohybovalo kolem kambodžských hranic, které byly zásobované OSN.

Pol Pot měl odpor k multikulturní podobě kambodžských měst. Byl vlastenec a zastával stanovisko odporu proti francouzskému kolonialismu. V průběhu svého života používal krycí jména: Bratr Pol, Prastrýc, 87, 99, První bratr, Prastrýc, Starší bratr, Pouk, Hay, Phem, Strýček tajemník. (Zelenda, J. Kambodža) Tajné přezdívky užíval ke zmatení nepřítele. A zároveň k utajení strany. „*Dokážeš-li zůstat skrytý, máš z poloviny vyhráno.*“ [7, 21]. Tento výrok se zároveň v následujících několika letech stává mantrou Rudých Khmerů.

4.4. Konec jednoho příběhu

Byl obdařen organizačním talentem. Charisma u něj také nechybělo. Původně za dob francouzských studií byl pamatován jako tichý, usměvavý a zábavný muž a společník. „*Nejen jeho bratr Nhep, ale všichni jeho spolužáci ho ještě po letech charakterizovali jako vyhledávaného a zábavného společníka, jak uvedl jeden z nich.*“ [7, 47] V profesorských šlépějích charakterizován jako citlivý a plachý. Profesor, který miloval poesii, především francouzskou. Jeho žáci ho milovali. Byl prý i vtipný a vše zlehčoval vtipem. Vždy vypadal klidně a vždy mluvil jemným tónem, zdvořile. Jeho mimika byla nečitelná. Pokud chtěl, získal si člověka na svoji stranu.

V porovnání s asijskou inteligenční elitou byl Pol Pot sečtělý. Byl také hudebně nadaný, hrál na housle a tradiční kambodžský nástroj roneat (strunný nástroj podobný citeře). Měl rád hudbu a tanec. Nezahálel ani ve sportu, věnoval se fotbalu, basketballu a nakonec se zapojoval i do divadelní aktivity.

Přes jeho dar řečnictví byl také tajnůstkář a paranoik. Že byl Pol Pot paranoidní, dokládá fakt, že vždy, když za ním kdokoli přišel na návštěvu, byl bez výjimky osobně prohledán. Kuchaře také podezříval, že ho chce otrávit a tudíž byl bez milosti odstraněn. Obdobně skončil i jeho elektrikář. Roku 1975 nejužší stranické vedení čítalo 20 členů, v roce 1978 zbyli z původního seskupení pouze 4 členové. Dne 6. 1. 1979 utíká do Thajska.

Dvě desítky let žil v ilegalitě, nevystupoval na veřejnosti, zásadně si k sobě nepouštěl novináře a tím pádem nedával ani žádné rozhovory. Za žádných okolností se nenechával fotografovat. V celé zemi by se nenašla jeho jediná busta ani portrét. Pol Pot neuznával kult osobnosti, proto se uchýlil k takovýmto opatřením. Chtěl zůstat ve stínu. Neměl rád publicitu. To bylo důsledkem filosofie strany, která si zakládala na utajení.

V průběhu jeho nemoci k němu do domácnosti nastupuje dvaadvacetiletá kuchařka Meas, kterou později roku 1984 pojme za svoji manželku. Khieu Ponnary

je v bíděm stavu a jejíh schizofrenie pokračuje k horšímu stavu. V létě toho roku se rodí na svět první Pol Potův potomek. Je to dívka jménem Sitha. Jménem se nechali inspirovat tradičním kambodžským eposem Reamker. Epos, ve kterém bojuje dobro se zlem. P. Pot se zotavuje po léčbě rakoviny v Číně, v Pekingu.

Na 70. narozeniny utekl do Kbalansoangu, kde se mu ale nedostávalo potřebné lékařské péče. Potřeboval dýchací masku, neboť trpěl aortální stenózou. Nedostatečná léčba mu způsobila mrtvici. Ta měla za následek rozmazané vidění, ochrnutou levou paži. Pol Pot ke konci svého života mohl jen poslouchat khmerskou hudbu a čas trávit s rodinou.

11. červan 1997 je Pol Pot se svojí manželkou, dcerou a několika strážci zatčen. Pol Pot je odkázán k domácímu vězení doživotně. 15. dubna 1998 v thajské džungli umírá ve spánku na selhání srdce.

Jak se v uplynulých řádcích ukázalo, Pol Pot v ničem příliš nad ostatní v raném dětství ani později nevynikal, podle slov autorů i výpovědí lidí, kteří ho osobně znali. Já se po prostudování dostupné literatury a ostatních pramenů s tímto názorem ztotožňuji. Nemám pocit, že by měl něco navíc od ostatních. Ano, uměl používat slova a obratně řečnil. Věnoval se mnoha zájmům od sportu po hudbu. Co je tedy hlavní příčinou, že se z člověka stane zrůda, která nemá slitování ani s vlastní rodinou ani s nevinnými, ani s dětmi? Určitě zde zapracovalo několik faktorů dohromady. Pouhý rok strávený v klášteře, kde potlačení individuálních potřeb bylo skoro základním principem tamního učení, mohlo Sara ovlivnit. Okouzlení z čínské revoluce přispělo k politickému tahu Pol Pota, kdy skoncoval se vším, co mělo spojení nebo jen lehce připomínalo kapitalismus.

Pol Pot nikdy ve svém životě nepřiznal vinu nad tolika ztracenými životy a nikdy neprojevil sebemenší lítost. Ani jednou ve svém životě nepřipustil, že za vraždění v Kambodži má nějakou zodpovědnost. Žádným způsobem se na této akci nepodílel, a popřel jakoukoliv vinu. Naopak vinná byla špatně provedená politika. Promarněné životy, na polích a na různých výstavbách, které nařídil, byly

oběťmi mikrobů. A mrtvoly, které celý režim přinesl, za ně byli odpovědní zrádcové strany.

V dnešní době je Pol Pot řazen po celém světě mezi nejkrutější diktátory světa. Ač např. Adolf Hitler nebo Mao Ce Tung mají na svědomí několikanásobně větší počet obětí, Pol Pot mezi nimi exceloval hrubostí, nelidskostí, surovostí. Samozřejmě všechny genocidy, které na světě proběhly, se nedají příliš porovnávat, neboť každá z nich byla smutná, krutá a každá měla trochu jinou příčinu. Přesto všechny mají na svědomí jednu společnou věc, a to miliony nevinných obětí.

5. Analýza společenské a ekonomické situace

1975-1979

V khmerské kultuře je pocítit spíše vliv indický, než-li čínský nebo okolních zemí. Mnoho khmerských rodin mělo smíšený původ, většinou se jednalo o čínsko-khmerské kořeny. Philip Short říká, že Kambodža je ještě ve středověku. Více jak polovina obyvatelstva byla tvořena negramotnými rolníky. Donedávna tu ještě existovaly dva paralelní světy. Byl to svět, ve kterém vládl rozum a druhý svět byl plný pověr.

Panovnické rozhodnutí ještě před pár lety bylo závislé na vyjádření astrologa. V každé vesnici nesměla chybět tzv. ap (čarodějnice), k'ruu (léčitel), teak ta (dech předka). Důležitou součástí tohoto bájného světa byl ještě dobrý džin, který se většinou objevoval ve stromě nebo v kameni. Byl tzv. ochraňovatelem vesnice. Těmto neodlučitelným postavám každá domácnost obětovala kadidla nebo voněnou vodu. Pokud někdo zemřel, podle domorodců, byla příčina v kouzlech.

Dříve postavení Kambodžanů bylo dáno jednotlivými činy. Rodový původ nebyl nijak do té doby důležitým činitelem. Ve školách se vše biflovalo, nebyla zde vyučována žádná kritická reflexe, žádná analýza. Asijská mentalita se vyznačuje oddaností k autoritám, vykonávání nařízených příkazů.

Období dešťů znamenalo omezení průjezdnosti mezi jednotlivými vesnicemi, neboť mnoho cest bylo v tomto období zcela zalito vodou a téměř zmizely.

5.1. Změny ve společnosti

Po roce 1975 byla Kambodža plná vysídlenců, kteří bloudili od ničeho k ničemu. Jediná jejich naděje byli právě Rudí Khmerové, kteří osvobodili Phnompenh. Následovalo ničení veškerého spotřebního zboží se značkou západního

světa. Ústřední výbor nařizuje kontrolu nad veškerým obchodem tuzemským i zahraničním, jejímž výsledkem byla likvidace směny zboží. Zrušeno bylo i soukromé vlastnictví. Zákaz vyznávání jakékoli víry, v Kambodži se pokládá za základní náboženství buddhismus. Zrušena byla zdravotnická služba.

Pol Pot vyhlašuje zcela novou éru Kambodžských dějin, maže vše, co existovalo do roku 1975 a začíná dějiny znovu a vyhlašuje rok nula. Počala tak nová historická epocha Kambodže, ve které se země očišťovala od starého kapitalistického stylu života.

Ústřední výbor nařizuje úplné zrušení peněz jako dědictví kapitalistického světa. Bankovky získaly nové využití pro zapálení ohně. Centrální banka zničena úmyslným výbuchem. Následovalo zrušení soudů, tisku, poštovních služeb, telefonického spojení se zahraničím a konec svobody stěhování. Pol Pot nařizuje uzavření všech škol a vyhlašuje novoroční prázdniny. Katedrála římskokatolíků demontována a její části použity na stavbu jiné budovy, neboť stavba byla postavena přímo před chloubou kambodžských obyvatel, chrámem Phnom. Pol Pot neměl slitování ani s buddhistickými kláštery a pagodami. Představovaly pro něj ideologické nebezpečí. Rudí Khmerové je považovali za konkurenci. Báli se o moc nad dušemi. Byl vydán příkaz pro mnichy nižšího řádu, aby zlikvidovali svá roucha spálením. (Górnicki, W. Bambusové poselství) Následovně posláni do jednotlivých komun na převýchovu. Kdo odmítl uposlechnout rozkaz, byl bez váhání zabit. Vysocí bonzové ihned postříleni, ti ani možnost volby neměli.

Dalším krokem Rudých Khmerů bylo zrušení uzavírání manželství, později nepřicházelo v úvahu dobrovolné sblížení muže s ženou. To se odrazilo samozřejmě i na natalitě, která se během několika let proměnila v katastrofu. Pol Potova představa o přírůstku byla velice naivní. Od roku 1976 do roku 1979 znamenala natalita pokles na totální nulu díky setrvávajícímu hladomoru. Ženy po klimaktériu ostříhány dohola jako znamení hanby a také jako znak neplodnosti. Tyto ženy mohly pobývat v blízkosti mužů. Porodnost roku 1970 dosahovala 3%, roku 1978 klesla na 1,1%. (Courtois, S., Černá kniha komunismu) Ženy přestaly menstruuovat. Kojící matky ztrácely mléko.

Během necelých dvou let bylo vše kolektivizováno. Byly vyhlazeny intelektuální a obchodní vrstvy. Vše spadalo do rukou státu, v této ideologii vše znamenalo, i včetně lidí. Tyto dvě akce vyrušily společenské třídní rozdíly mezi obyvatelstvem. Všechna města vylidněna, oficiálně zrušena. Všichni lidé přesídlení na venkov. Zaniká antagonismus mezi městem a venkovem. Domy a zahrady nechány na pospas času. Domy chátraly a neměly žádné využití. V zahradách rostly různé stromy a plodiny jako mandloň, kokosové palmy, kvajáva, banány. Dobytek pobyt, jediný kus nezůstal živý. Zpočátku si lidé mohli přilepšit sběrem divoce rostoucích plodin, což zachránilo mnoho životů. Po jednom roce Rudí Khmerové toto přiživování začali tvrdě trestat. Největší vodní nádrž je v Kambodži Tonlesap. Za Rudých Khmerů se nádrž mohla pyšnit hojností ryb, ale nikdo z obyvatel nesměl ulovit jedinou rybu. Pokusil-li se někdo o výlov, byl potrestán smrtí. Ten samý trest čekal toho, kdo lovil opice, menší divoká zvířata k přilepšení. Plodiny byly také zakázané sbírat, kdo neuposlechl, opět ho čekal trest. Kokosové ořechy, banány a veškeré plody měly podle Rudých Khmerů raději shnít, než aby uspokojily nějakého jednotlivce. Sběr se rovnal kontrarevolučnímu přestupku.

5.2. Konec kapitalistických přežitků

Pol Pot nařídil zbourat veškeré pagody, silnice, mosty, propusti a hráze z indoktrinálních důvodů. Rudí Khmerové chtěli připoutat lidi na jedno místo. Tím, že v období vlády byly zbourány hráze a zavlažovací systémy, tím mnoho hektarů půdy bylo vysušeno, a tím mnoho hektarů půdy ztratilo svoji cenu a byla zcela nevyužitelná bez vláhy. To mělo za následek celkové změny klimatu po celé zemi. Není potřeba cestovat mezi jednotlivými vesnicemi. Cestování je kapitalistický přežitek, který je potřeba odstranit. Likvidace silnic byla projevem nesnášenlivosti k další kapitalistické potřebě v podobě aut a jiných mechanických prostředků. Pozemní i vodní hranice neprostupně uzavřeny. Letiště nepřístupná jakémukoli

civilnímu letadlu. Byly ztrhány všechny cedule s nápisy na obchodech, všechny ukazatele s názvy ulic. To vše bylo považováno za kapitalistické výmysly. Likvidaci nebyla ušetřena ani celoměstská energetická síť, vodovodní systém, čistírny vody, telefonní rozvody. Celková infrastruktura města byla zničena.

Roku 1974 byla Kambodža zásobovaná elektřinou z devíti elektráren. K odběru elektřiny měli přístup pouze ti nejvyšší, nejzámožnější. Ostatní si museli poradit jiným způsobem, využívaly se louče, olejové lampy a venkovní ohniště.

Bylo nařízeno vojákům zabavit lidem veškeré osobní dokumenty a následně je všechny nenávratně zničit. Stejný osud potkal i knihy, které skončily na skládce nebo jejich listy vojáci používali místo cigaretových papírků. Zabavování dokumentů mělo ještě jeden účel, a to, roztrždit obyčejné obyvatelstvo a úředníky a bývalé důstojníky. Někteří z důstojníků byli ihned zabiti, ostatní zemřeli ve vězení.

Roku 1975 čítali Rudí Khmerové 120 000 členů a sympatizantů, z toho polovina byli staří členové a druhou polovinu tvořili nově narukovaní bojovníci.

Postupem času všichni obyvatele zbavení práv. Jakákoli práva jednotlivce vymizela. Bylo zakázáno se modlit. Zakázán islám i jakákoliv jiná náboženství. Korány zabavovány následně zcela zničeny zapálením. Stejně skončily všechny ostatní náboženské texty, a veškeré jiné čtivo. Mniši, kteří nebyli ochotni odložit roucho, byli s okamžitým rozhodnutím vyhlazeni. Během genocidy jejich počet rapidně klesl z 60 tis na 1 tisíc. Stejný osud potkal všechny novinové fotoreportéry, intelektuály. Ne všichni intelektuálové hned zabiti. Pokud se zbavili atributů jako svých znalostí a symbolik, byli deportováni do lágrů. Takovým symbolem, který mohl usvědčit intelektuála, byl např. pouhé brýle nebo kniha. Veškerá individualita je odsuzována a její projevy ničeny.

Za vlády Rudých Khmerů v Kambodži neexistovala lékařská pomoc. Zpočátku fungovali někde nemocniční budovy, ale se zcela nekvalifikovanými sestrami. Lékaři byli, jako elita, vyhlazeni. Proto lidé využívali amatérskou léčbu, především bylinky hráli důležitou roli, která mnohdy naplnila osud nemocného neúspěšně exodusem. K lékům měla přístup jenom špička vedení Rudých Khmerů.

Veškeré školy zavřeny a budovy využity jako věznice a kasárna. Učitelé jako zástupci elity posláni i hned na převýchovu. Školská soustava zrušena. Celkem čtyři roky děti žily bez školní docházky. To mělo za následek zvýšení průměrné nevzdělanosti. Ještě před příchodem Rudých Khmerů se Kambodža nepyšnila nijak vysokým procentem vzdělaných. Vyjádříme-li v číslech podobu vzdělanosti, ukáže se, že 60 procent lidí bylo negramotných před režimem Pol Pota. Během několika let, došlo k rapidnímu zvýšení počtu analfabetů. Na konci roku 1979 je udávána negramotnost v 92-95 procentech veškerého obyvatelstva. V celé zemi v té době existovalo maximálně 20 učitelů na 6 milionů obyvatel.

Zakázány byly veškeré hračky a sport. Jakákoliv umělecká činnost zakázána. Nepovolený sexuální styk potrestán bez milosti smrtí. Volný čas v té době neexistoval. V některých provinciích docházelo až k extrémním situacím. Bylo zakázáno se smát a zpívat.

Při převýchově byly opakované jednotlivé fráze stále dokola. Šlo o změnu myšlení a o vymýcení některých slov. Byla vykonána jakási inventura slov a slova nepohodlná pro režim byla zrušena. Nepřípustně bylo např. „já“, „moje“. Tyto slova absolutně zakázána. Pokud se o něčem mělo mluvit, byla tato zájmena nahrazena kolektivním „my“. Vědomosti, vlastní myšlenky znamenaly psychické vlastnictví, které bylo též nepovolené, proto se konaly ideologické přednášky. Nutná byla očista mysli, aby lidé mohli řádně ideologicky a revolučně smýšlet. Individualita se rovná zlu. Lidé byli psychologicky zpracovávaní. Kádři, kteří měli na starosti převýchovu, se snažili o odstranění veškerých individualistických sklonů a celoživotně vžitých zvyků. Převýchovné způsoby byly jak psychického tak i fyzického rázu. Příkladem teroru byl nedostatek spánku, malé nebo žádné příděly jídla, přetěžování organismu tvrdou prací. „*Jediná skutečná svoboda je to, co říká Angkar.*“ [13, 370]

Lidé umírali na následek nemocí hlavně malárie. Na polích se lidé museli chránit před sluncem, ale také i proti pijavkám. Lidem nezbývalo nic jiného, než se museli přiživovat tím, co kolem sebe našli. Ať šlo o kořínky jednotlivých kytek, ale odchytávali i ještěrky, různé korýše. Stali se sběrači, ale jen do té doby, než přitom byli chyceni. Hlad zde fungoval jako donucovací prostředek. Kdo onemocněl,

byl pokládán za zrádce s nedostatečným odhodláním pro revoluci. Kdo byl nemocný, nebo kdo nepracoval, byl bez nároku na jídlo. Nedostatek jídla a léků způsobil pokles pracovní produktivity. Pol Pot nařídil zvýšit příděly rýže tam, kde chyběly a přesun obyvatel do úrodnějších oblastí. Lidé na polích ztrácí vlastní identitu a jsou v pozici pouhých strojů na produkci rýže.

Plán v zemědělství týkající se produkce rýže byl Pol Potem upřesněn. Představoval si zvýšení produkce až více jak 3 krát větší než bylo průměrně získáno před revolučními léty. V matematické řeči to znamenalo vyprodukovat 3 tuny rýže z 1 hektaru. K tomu byly třeba vybudovat dobře fungující zavlažovací systémy, na kterých pracovalo mnoho obyvatel, a zároveň si tyto stavby vyžádaly mnoho životů. Zemřel zde přibližně každý šestý Kambodžan. Jediným osobním majetkem zajatců, otroků tedy bývalých obyvatel Kambodže byla miska a lžíce. Mýdlo bylo nedostupné, tak se místo něj používalo draslo z dřevěného popela.

Mezi jednotlivými oblastmi, které stanovili Rudí Khmerové, vznikaly velké rozdíly v rámci potravin. Severozápadní oblast měla celkem hojnou úrodu, kdežto o několik desítek kilometrů dál z nedostatku potravin vypukl kanibalismus.

5.3. Rozdělení obyvatelstva

Dělení obyvatelstva se trochu liší u různých autorů. Uvedu dvě základní rozdělení, které se převážně vyskytují.

KSK rozdělila obyvatelstvo na dvě základní skupiny, píše Wiesław Górnicki nebo se uvádí v Černé knize komunismu. „Staří a noví lidé“. „Staří lidé“ nazýváni Pracheachon Chah, základní lid, neboli sedmdesátníci, starousedlíci, kteří se ocitli pod kontrolou Rudých Khmerů. Ti byli zpočátku v lepší situaci. Měli několik privilegií než noví lidé. Mohli si obdělávat soukromé záhumenky a společné jídelny mohli využít dříve nežli ostatní. „Staří“ se ještě vnitřně členili. Stáli zde chudí rolníci proti velkostatkářům nebo bohatí sedláci proti bývalým obchodníkům.

Druhá skupina, tzv. „noví lidé“, pětasedmdesátníci, sedmnáctidubnoví, Pracheachon Thmei. Zde také interní rozlišení členů. Neúředníci a nevzdělaný lid proti bývalým státním úředníkům a intelektuálům. Řadili se sem i mnišští bonzové a služebnictvo. Domorodci (zpočátku „staří“) je učili tvrdé fyzické práci a zároveň měli za úkol je odnaučit staré městské návyky. Nad vším dohlížel komisař Rudých Khmerů. Jakmile někdo vzdoroval nebo podle kádra nebyl dostatečně pracovitý, vysloužil si trest. Buď ve formě hladovění, které vyvrcholilo smrtí nebo rovnou byl ubit či zastřelen.

Jak již bylo řečeno, Pol Potova ideologie hlásala potlačení veškeré individuality člověka. V knize Philipa Shorta je obyvatelstvo rozděleno do tří skupin podle individuálních práv. První skupina, tzv. penh sith měla všechna práva, byl jim dopřán veškerý potravinový příděl. Lidé v této skupině měli možnost se stát členy strany nebo mohli narukovat do armády. Byli to převážně nevzdělaní rolníci. Druhá skupina nazývaná triems zahrnovala osoby na postu kandidáti do skupiny penh sinh. Skupina zahrnovala lidi, kteří by měli zastávat nižší politické funkce, ale potřeba k této funkci byl důkaz, že si tuto funkci opravdu záleží. Tyto osoby se museli vzdát všeho individualistického a předvést, ukázat, že jejich přesvědčení o správnosti ideologie je opravdové. První a druhá skupina byli vlastně staří lidé. Třetí a nejnižší skupinou v této hierarchii byl skupina tzv. bannheu. Bannheu neměli žádná práva, neměli právo na jídlo, na vodu. Přežívali jen ze zbytků. V podstatě se jednalo o lidi, kteří měli být potrestáni a nakonec byli odsouzeni k likvidaci. Avšak existovala určitá omezení, která poslala člena jakékoliv skupiny bez milosti ihned na smrt. Jednalo se o sexuální vztahy, nošení šperků, stížnosti, projev zármutku nad zesnulým, veřejné vyjádření své víry, vlastnictví knihy nebo pouhá fotografie. Všechny tyto indicie znamenaly skon.

Po pár měsících vlády Komunistické strany Kampučie, domorodí lidé byli odvoláni z funkce převychovatelů nových lidí a místo nich nasazeni kádři z řad Rudých Khmerů. Lidé přemísťováni z komuny do komuny. Tento koloběh byl záměrně podporován Rudými Khmery. Záměrem bylo vyvolat mezi lidmi nejistotu, neurčitost, strach a měli snahu, aby lidé nezakořenili na jednom místě.

Stroje, které byly zničeny, byly symbolem lidské slabosti. Lidé museli pracovat o to tvrději a hlavně bez nároku na odměnu a na plat. Stejně by nebylo místa, kde peníze utratit, když finanční systém zde nefungoval. Šaty a obuv dostali od státu. Všichni měli povinnost nosit stejnokroj.

Angkar se stylizoval do role rodičů dětí. Ti byli již v útlém věku odebráni rodičům a odvezeni do převýchovných táborů. Děti nesměly být vychovávány rodiči. Děti odebírány z rodin v 7 letech a následovně umísťovány do školek, které byly pod dozorem Rudých Khmerů. (Short, P., Pol Pot: Dějiny zlého snu) Zde probíhalo učení formou zpěvu revolučních písní, čekala je méně náročná práce na polích. Dětem dokola opakováno, že kolektivní zájem je mnohem důležitější nežli zájem jednotlivce. Vštěpovány jim byly základy gramotnosti. Dospívající mládež do 15ti let poslána do továren jako dělníci.

Rudí Khmerové nabídli některým lidem i dobrovolné přesuny. Především novým lidem nabídnuta možnost přesunu zpět do rodné vesnice nebo do méně náročnějšího tábora. V hluboké podstatě tohoto tahu bylo zjistit, zda tito noví lidé jsou převychováni. Zkoumali jejich sklony k individualismu. Pokud byli lidé pro tento návrh, Rudí Khmerové je naopak poslali do tábora s přísnější ideologickou převýchovou. Tímto způsobem Rudí Khmerové objevovali ty nejméně přizpůsobivé osoby.

V postupu Rudých Khmerů byli především jako první vyřazeni a na smrt posláni provietnamci. Diplomaté v bývalé královské družině mučení a nakonec popraveni. Všichni, kteří za Lon Nola zastávali vyšší funkci v jeho režimu byli skoro jako první předurčení na popravu. Dalšími odsouzenými byli ti, kteří nebyli s to se přizpůsobit a přijmout novou politiku Rudých Khmerů. Vietnamci nesměli opustit Kambodžu, roku 1977 byli uvězněni. Za mříže byli posláni i jejich známí a všichni vietnamsky mluvící Khmerové. Později bez milosti zabiti. Další skupina, která se nevyhnula smrti, byli katolíci.

Pronásledovány byly i venkovské a městské etnické menšiny na území Kambodže. Existoval jistý dekret, ve kterém bylo psáno, že v Kampučii neexistují rozličné národy a jediný možný a jsoucí národ a jazyk je khmerský. Menšiny tvořili

15% veškerého obyvatelstva. Městské menšiny tvořeny Vietnamci a Číňany, ty vesnické tvořili Čamové, Loeuští Khmerové. Leouští Khmerové pocházeli z hor džunglí, takže měli jistou výhodu. KSK měla prvotní základny hluboko v horách a u nich Rudí Khmerové naverbovali prvotní členy. Jenže přišla posedlost produkcí rýže a vesnice byly přeneseny do údolí.

Nejhorší částí Kambodže byla východní zóna, kde vládl vůdce Sao Phim, který na životech tamějšího obyvatelstva nešetřil. Zde na přelomu května-června roku 1978 prproběhla lokální válka zdejších vedoucích kádřů. Zbytek vyzbrojeného lidu se nejdříve pokusil o povstání, ale poté se přesunul do Vietnamu, který později tvoří jádro Jednotné fronty národní spásy. Ta později spolu s hanojskou armádou vtrhne do Phnompenhu.

Lidé vypadali jako chodící kostlivci. Nedostatek jídla se nakonec podepsal i na nejvyšším vedení. Obyvatelé se běžně živili pouze kořínky a ostatním sběrem. Situace byla tak vážná, že na každého se denně dostala jedna miska polévky z rozdrcených stvolů z banánových palem. Výjimkou nebyl ani kanibalismus. Lidé netrpěli pouze hladem, ale i různými nemocemi, které se v prostředí bez léků, vody a pomoci šířili rychlostí kulového blesku. Nejčastěji se vyskytovala malárie, úplavice a různé kožní choroby.

5.4. Krutosti Rudých Khmerů

V květnu 1978 se předpokládá, že politika Rudých Khmerů dosáhla 1,7 milionu obětí. Ti, co přežili, byli deportováni do ostatních zón, kde měli být zlikvidováni. Dostali modré uniformy a postupně tito lidé mizeli z povrchu.

Existuje teorie o úmrtí lidí, kteří údajně dostávali igelitové pytle na hlavu, čímž zemřeli, ale tato teorie není potvrzená, ale celkem často se tato myšlenka vyskytuje v textech.

Situace se vymyká kontrole a zabíjení jsou všichni bez rozdílu. Ženy, muži, i děti, dospělí, „staří i noví lidé“. Dochází k rozsáhlým masakrům a nekontrolovatelnému hladomoru po celé zemi. Lidé jsou beznadějní a pokouší se o útky. Míří většinou do Thajska, ale mnoho lidí si jde pouze pro smrt, buď se střetnou po cestě s Rudými Khmery, nebo zabloudí a následně zemrou v džungli. Již roku 1975 Thajsko zaznamenává 23 tisíc uprchlíků.

Mezi tím probíhá konflikt s Vietnamem, který je do roku 1978 tajný a v lednu se střet otevírá celé zemi. Rok nato je Phnompenh osvobozen příchodem vietnamských obrněných divizí. Vietnamci jsou vítáni jako osvoboditelé.

Lidé pracující v továrnách a ve státních úřadech měli povinnost nosit černý šat. Nezbytností byl kostkovaný šátek – krama. Ten nosili i kádři, u kterých kvalita kramy odlišovala jednotlivé postavení. Bývala buď bavlněná, nebo hedvábná. Odění všech doplňovaly na nohou sandály, jejichž podrážky byly vyrobeny z pneumatik. Klasické boty směli nosit pouze vojáci. Ostatní boty musely být zničeny, neboť opět představovaly kapitalistický výrobek. Lidé dostali rozkaz se vyzout ještě před opuštěním měst, aby měli bližší kontakt s matičkou zemí a také tento akt měl symbolizovat oddanost revoluci. Kádři a další funkcionáři si v žádném blahobytu nežili. Životní podmínky měly skromné, bez majetku, jediné co vlastnili, byla zbraň a boty. Navíc měli akorát větší dávky jídla až 4krát denně a jedli v oddělených místnostech než ostatní. Postavení určoval ještě dopravní prostředek, se kterým se vojáci pohybovali. Tajemníci využívali k dopravě kola nebo mopedy a v autech se vozili oblastní kádři a ostatní v hierarchii nad nimi výše. Nejvyšší vedení se mělo nad poměry dobře. Na jídelní tabuli se objevovalo ovoce, maso, všeho nadbytek. Důsledkem hojného blahobytu nejvyšší vedení ztloustlo. Pokud někdo z vedení onemocněl, v Phnompenhu fungovaly dvě nemocnice pro ty nejvyšší a cizí diplomaty. Členové ústředního výboru Komunistické strany Kampučie se kurýrovali v Číně.

Po skončení války bylo hlavní město k nepoznání. Ulice bez lidu, domy bez života, dveře dokořán otevřené, okna vymláčená. Studenti, kteří se vraceli ze studijních pobytů, byli zděšeni otřesnými podmínkami.

18 měsíců po smrti Pol Pota, tedy roku 1999 v Kambodži dochází k poslednímu složení zbraní Rudých Khmerů a nastává zde relativně mír.

Vláda Rudých Khmerů způsobila totální devastaci všech systémů v zemi. Když se země pomalu probouzela z hrůzy, která trvala 3 roky, 8 měsíců a 20 dnů, neexistoval zde školský, zdravotní, hospodářský, ekonomický ani politický systém. Veškeré kulturní bohatství zničeno. Lidé neměli co jíst. A ještě dlouhou dobu trvalo lidem vrátit zemi alespoň na takovou úroveň, kterou země měla před devastující náladou Rudých Khmerů. Neexistovala zde ani sociální síť. Lidé ztratili mnoho členů svých rodin, veškeré rodinné vazby byly zničeny.. Nikdo se v podstatě neměl kam vrátit. Mnoho měst a vesnic bylo totálně zničeno. Lidé si museli budovat vše od samého začátku. Hmotného i nehmotného.

6. Závěr

V mé práci jsem se věnovala historickému období Kambodže, ve kterém u moci stáli Rudí Khmerové. Toto období je významné, bohužel v negativním smyslu. Období naplňovalo především násilí, hladomor, nemoci a nedostatek všeho. Především chyběly základní potraviny. Lidé se přeměnili na stroje a roboty, kteří vykonávali pouze rozkazy vyšší moci a snažili se přežít.

Jak je vidno, již před nástupem Rudých Khmerů do čela státu, nebylo v Kambodži příliš bezpečno a nepanoval zde mír. Situace před rokem 1975 pomalu směřovala ke změně, k převratu. Zřejmě ale nikdo nečekal, že změna bude tak drastická a povede ještě k horšímu stavu po celé zemi. V prvních dnech se zdálo, že osvobození Phnompenhu otevře Kambodži novou cestu k lepším zítřkům a k lepším vztahům se zahraničím. Nakonec přerod vyústil v naprosto neočekávané dilema a boj o přežití. Tento boj trval po celou éru, kdy Rudí Khmerové drželi moc ve svých rukou. Lidé umírali vyčerpáním, na nemoci, následkem trestu nebo z pouhých predsudků. Zabíjelo se ve dne v noci, bez rozdílu pohlaví, věku, sociální stratifikace. Hlavním terčem Rudých Khmerů byla zpočátku elita národa, pro kterou v polpotovském režimu nebylo místo. Děsivé na celém příběhu je, že pouhé brýle odsuzovali lidi na smrt.

Rudí Khmerové byli prvním rokem silní. Dařilo se jim verbovat nové a nové členy, kteří se přidávali na stranu těchto „mizerů“ s přesvědčením, že jejich snaha přispěje k dobré věci. Po dvou letech ale tento naivní přístup vyprchal a lidem se otevřely oči. Viděli, co se kolem nich v zemi děje. Nikdo už nic nemohl udělat. Nesouhlasil-li někdo s režimem a opovážil se opovrhovat čímkoli, odsoudil se sám k popravě. Stačil jen malý náznak odporu, pro Rudé Khmery to znamenalo kontrarevoluční čin. Opět nebylo jiného trestu, nežli likvidace. V pokročilé době, kdy Rudí Khmerové byli u moci, neexistoval jiný trest za sebemenší přestupek. Vše se řešilo buď smrtí, nebo u důležitějších osobností nejprve mučením, po kterém následovala jistá smrt.

Rudí Khmerové jednali s oběťmi velmi tvrdě a nelidsky. Bylo to dáno jejich třídním původem. Většina kádrů pocházela z rolnických rodin, tz. že nebyli vzdělaní. Dalším faktorem může být fakt, že mnoho dohlížitelů na polích byly děti. Děti, které byly odebrány v brzkém věku z rodin a vychovávány v centrech pro výchovu dětí. Rodiči byl Angkar, který jim již v tak brzkém věku stále dokola opakoval demagogické myšlenky režimu. Některé děti byly mnohokrát krutější než dospělé osoby na stejné pozici.

Zatímco Rudí Khmerové si užívali svoji moc nad Kambodžou, veškeré struktury života se změnily. V zemi téměř nic nefungovalo. Od infrastruktury až po mezilidské vztahy. Neexistoval zde ani život s běžnými starostmi a radostmi. Lidé nebyli již tvory společenskými, ale stali se pouhými bojovníky o život. Nefungovala zde žádná socializace, kultura, mechanizace. Kambodža přestala žít.

Nakonec zemi osvobodili Vietnamci, se kterými Kambodžané neudržovali nikdy příliš přátelské vztahy. Situace se opakovala jako v případě osvobození Phnompenhu. Vietnamci zprvu vítání, lidé opět získali naději. Ale po nějakém čase byli Kambodžané jejich aktivitou znechuceni a chtěli je ze země vystřadit. Naštěstí v dalších letech nenastala žádná závažnější událost, která by se dala porovnávat s krveprolitím Rudých Khmerů. Situace v Kambodži v dnešní době není příliš růžová. Země se pomalu vzmáhá, ale na kruté období 70. let se stále vzpomíná. Vzpomínky jsou tragické, bolestivé, neboť každý Kambodžan díky chladnokrevné vládě Rudých Khmerů ztratil v tomto čase někoho blízkého.

Pol Pot, jako hlavní strůjce, nikdy nebude potrestán. Zemřel dříve, než byl zahájen soud s přeživšími katy. Nejhorší snad na celém příběhu je, že Pol Pot se nikdy k žádnému činu za jeho vlády nepřiznal. Nikdy nevyslovil lítost nad oběťmi a nikdy nepřipustil svojí chybu. Do poslední chvíle byl klidný a zřejmě bez svědomí.

Použitá literatura

1. ANDERSON, J. - WILLIAMS, A. - HEAD, V. *Nejkrutější válečné zločiny v dějinách*. 1. vydání. Frýdek- Místek: Alpress, 2009. ISBN 978-80-7362-706-5.
2. COURTOIS S. *Černá kniha komunismu: zločiny, teror, represe*. 2. 1. vydání. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-195-7.
3. GÓRNICKI, W. *Bambusové poselství*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1983.
4. CHANDLER, D. *Historie válek: od roku 3000 před Kristem až po současnost*. Praha: Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1229-3.
5. KLEIN, S. *Nejkrutější diktátoři v dějinách*. 1. vydání. Frýdek-Místek: Alpress, 2004. ISBN 80-7218-471-7.
6. MABBETT, I. - CHANDLER, D. *Khmerové*. Praha: Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-353-3.
7. NOŽINA, M. *Dějiny Kambodže*. 1. vydání. Praha: Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-897-6.
8. NOŽINA, M. *Kambodžský poutník*. 1. vydání. Orlík nad Vltavou: Livingstone, 1999. ISBN 80-902700-0-X.
9. NOŽINA, M. *Koza, která žere hady: výpravy za původními obyvateli džunglí Kambodže a Kalimantanu*. 1. vydání. Brno: Jota, 2006. ISBN 80-7217-389-8.
10. *Oxfordský slovník světových dějin*. 1. vydání. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1054-8.
11. PALMER, B. - MARTIN, S. *Kambodža: Turistický průvodce*. 1. vydání. Brno: Jota, 2009. ISBN 978-80-7217-645-8.
12. SHAW, K. *Šílenství mocných*. Praha: Metafora, 2005. ISBN 80-7359-002-6.
13. SHORT, P. *Pol Pot: Dějiny zlého snu*. 1. vydání. Praha: BB art, 2005. ISBN 80-7341-610-7.
14. TARANTOVÁ, L. *Apokalypsa a znovuzrození*. 1. vydání. Praha: Melantrich, 1984.
15. TERNON, Y. *Genocidy XX. století: zločinný stát*. 1. vydání. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-45-1.

16. TWISS, M. *Nejkrutější muži a ženy v dějinách*. 1. vydání. Frýdek-Místek: Alpress, 2002. ISBN 80-7218-788-0.
17. ZELENDA, J. *Kambodža*. 1. vydání. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-427-2.